Poniedziałek, 19 października 1936 - Nr. 194
(Pismo wychodzi w dniu datowania)

8 stron

DZIEŃ BYDGOSKI

10 GR.

ILUSTROWANY

ORAZ WYDAWNICTWA: DZIEŃ POMORZA — DZIEŃ GRUDZIĄDZKI ILUSTROWANY — GAZETA GDAŃSKA — DZIEŃ KOCIEWSKI
GŁOS NIESZAWSKI (DZIEŃ CIECHOCIŃSKI) — GAZETA MORSKA ILUSTROWANA — DZIEŃ TCZEWSKI
ILUSTROWANY — DZIEŃ CHEŁMIŃSKI — GAZETA MOGILEŃSKA

Redakcja i Administracja: Bydgoszcz, ul. Marszałka Focha 12. Telefon: 22-18. Konto czekowe P. K. O. 206.868

Wielki przegląd prac inwestycyjnych na Pomorzu

Wycieczka członków Rządu i parlamentarzystów — Szlakiem drewnianych domków osadniczych — Gdynia i port gdański - ostatnim etapem

W ub. sobotę przybyła na Pomorze **grupa członków Rządu, Sejmu i Senatu,** by dokonać **przeglądu ważniejszych ośrodków robót inwestycyjnych na naszych ziemiach.**

Tym samym wycieczka ta dotarła do ostatniego etapu swego kilko dniowego objazdu po Polsce, mającego na celu zapoznanie członków parlamentarnej komisji budżetowej z problemami inwestycyjnymi Państwa i ze sposobem praktycznego ich rozwiązywania przez Rząd.

Jako punkt wyjścia wycieczki na Pomorze wybrano Bydgoszcz.

W wycieczce uczestniczyli pp.: Wicepremier **Kwiatkowski,** minister Rolnictwa **Poniatowski,** minister Komunikacji płk. **Ulrych,** minister Przemysłu i Handlu **Roman,** wiceministrowie **Rose, Korsak** i **Sokołowski,** p. Wojewoda Pomorski **Raczkiewicz,** p. Wojewoda Poznański **Maruszewski** oraz ok. **30 parlamentarzystów,** wśród których znajdował się senior Sejmu poseł gen. **Żeligowski.**

Przybyłych dostojników powitali na dworcu bydgoskim p. Wojewoda Pomorski **Władysław Raczkiewicz** i p. Wojewoda Poznański **Maruszewski,** oraz przedstawiciele miejscowych władz z pp. starostą **Suskim,** prezydentem **Barciszewskim,** płk. dypl. **Korkozowiczem** i wicedyrektorem P. K. P. mgr. **Batyckim** na czele.

Bezpośrednio z dworca uczestnicy wycieczki udali się do **Państw. Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego,** gdzie po powitaniu przybyłych przez dyrektora Instytutu prof. **Kulmatyckiego** p. min. **Poniatowski** wygłosił referat **o pracach Rządu w dziedzinie parcelacji, melioracji, scaleniu gruntów i zagospodarowaniu terenów osadniczych.**

Mówca sięga do głębi wielkiego problemu przeludnienia wsi. Są trzy sposoby rozwiązania go: **emigracja, odpływ do miast i akcja agrarna.** Emigracja jest **zamknięta,** miasta **nie wzrastają** w takim tempie, by wchłonąć olbrzymią nadwyżkę ludności wiejskiej: pozostała chwilowo jedyna możliwość łagodzenia klęski przeludnienia wsi: **akcja agrarna,** polegająca na **parcelacji majątków** i tworzeniu osad.

Parcelacja w województwach poznańskim i pomorskim po okresie spadku cyfry parcelowanego obszaru w latach od 1931—1934 **wzrosła ostatnio znacznie.** W bieżącym roku rozparcelowano na Pomorzu **11.549 ha,** w Wielkopolsce zaś **14.172 ha;** utworzono osad samodzielno-rolniczych na Pomorzu **833,** w Wielkopolsce **747.**

Wzmożenie akcji parcelacyjnej nastąpiło dzięki stosowaniu **budownictwa drewnianego,** tańszego niż ceglane.

W dalszym ciągu swych interesujących wywodów p. minister **polemizuje z przeciwnikami osadnictwa drewnianego.**

Mówca nie podziela zdania, **że drewniane domki osadnicze są despektem dla wyższego poziomu kultury ziem zachodnich.** Domki te posiadają wygląd estetyczny i są urządzane w sposób najbardziej dla osadnika praktyczny.

Najważniejszym motywem zastosowania drewna przy zabudowie działek była jego **taniość.** Chodziło o to, aby osadnikowi oddać warsztat pracy o jaknajmniejszym obciążeniu. Kiedy on dźwiga się poprostu „z popiołów". większe raty spłat mogłyby go **zrujnować.**

Gdy ważyła się decyzja wprowadzenia budownictwa drewnianego, stanął przed nami dylemat: **czy budować z cegły i mniej parcelować czy też budować z drewna i tworzyć więcej osad.** Wobec przeludnienia wsi i związanej z nią nędzy musieliśmy wybrać **drugą alternatywę.**

Oczywiście bytowanie w nowych drewnianych domkach, kiedy drzewo schnie i tworzą się szpary, nie należy do przyjemności; jednakże na te przejściowe niewygody musimy skazywać masy osadnicze dla przyszłego ich dobra.

Drugi odczyt o celowości **budownictwa drewnianego na osadach parcelacyjnych** wygłosił inspektor zabudowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych p. inż. **Celarski.**

Po zwiedzeniu **Państwowej Fabryki dykt w Bydgoszczy** wycieczka udała się autobusami na **całodzienny objazd ośrodków drewnianego budownictwa osadniczego** w powiatach **bydgoskim, świeckim, chełmińskim i wąbrzeskim** na następującej trasie: **Bydgoszcz—Przechowo pod Świeciem—Chełmno—Lisewo—Wąbrzeźno—Radzyn—Grudziądz.**

Dodać należy, że w Przechowie zwiedzono także **mechaniczną mleczarnię spółdzielczą.**

Z Grudziądza po godzinnym wypoczynku udała się wycieczka o godz. 20 pociągiem w dalszą podróż **do Gdyni.**

W następnym numerze wydrukujemy ilustrowany reportaż naszego specjalnego wysłannika, który towarzyszył wycieczce z Bydgoszczy do Grudziądza.

W mieście i porcie Gdyni

W sobotę o godz. 23 przybyli do Gdyni pociągiem specjalnym z Warszawy członkowie Rządu oraz ciał ustawodawczych w liczbie około 60 osób. Wycieczce, mającej na celu zapoznanie się z pracami inwestycyjnymi **w mieście i w porcie** przewodniczył p. wicepremier Kwiatkowski.

W niedzielę o godz. 8 rano powitali gości na dworcu pp. Komisarz Rządu **Sokół,** dyr. dep. morskiego **Możdżeński,** kontradmirał **Unrug** dyr. Urzędu Morskiego **Łęgowski,** prezes Izby Przem.-Handlowej **Tor** i inni. Następnie po spożyciu śniadania w wagonie restauracyjnym ministrowie, senatorowie i posłowe udali się autokarami na objazd inwestycyj **miejskich.**

Mimo słotnej pogody i wiatru, objechano **prawie cały obszar miasta,** zapoznając się szczegółowo z będącymi w budowie **Halą Targową** i **Rzeźnią Miejską** oraz zwiedzono port drzewny **„Pagedu"** i **bloki robotnicze** na nowym Obłużu. Na miejscu udzielali gościom wyjaśnień bądź to inżynierowie, prowadzący budowę, bądź też p. dyrektor **Tor** i urzędnicy „Pagedu".

Po obejrzeniu inwestycyj miejskich, wycieczka udała się do **portu rybackiego,** gdzie zwiedzono świeżo ukończoną chłodnię śledziową, stamtąd zaś odjechano holownikiem „Tytan" na objazd innych inwestycyj **portowych.** Goście zatrzymali się dłużej w **nowowybudowanym elewatorze zbożowym,** zwiedzając cały wielki gmach aż do ósmego piętra i zapoznając się szczegółowo z jego wyposażeniem technicznym.

O godz. 12 w południe ministrowie, członkowie ciał ustawodawczych i towarzyszące im osoby zebrali się na pokładzie statku **„Batory"** celem wysłuchania trzech **referatów** na temat potrzeb Gdyni i wybrzeża w dziedzinie inwestycyjnej oraz całokształtu miejscowych zagadnień gospodarczych. Pierwszy referat wygłosił p. Kom. Rządu **Sokół,** analizując niezmiernie doniosłe dla Gdyni zagadnienie terenowe. Mówca zobrazował na specjalnych wykresach **proces osiedlania się ludności** w poszczególnych strefach miasta, kierunki ruchu tej ludności, jej potrzeby w zakresie mieszkaniowym, komunikacyjnym i t. d. Jako na moment szczególnej wagi p. Kom. Sokół położył nacisk na **konieczność uzyskania przez gminę miasta nowych własnych terenów,** umożliwiających racjonalną politykę terenową i osiedleńczą oraz **przeciwdziałanie spekulacji placami budowlanymi.**

Drugi referat, poświęcony **wzajemnemu** stosunkowi miasta portowego Gdyni i regionu wybrzeża, wygłosił p. nacz. **St. Malessa,** trzeci wreszcie, na temat inwestycyj w porcie i na wybrzeżu wygłosił p. inż. **Bukowski** z Urzędu Morskiego.

Po referatach w salonach „Batorego" odbyło się śniadanie.

W trakcie śniadania p. dyr. dep. **Możdżeński** wygłosił referat na temat **4-letniego planu inwestycyjnego w polskiej żegludze.** P. dyrektor omówił potrzeby poszczególnych linij żeglugowych w dziedzinie tonażu, zapowiadając nabycie szeregu nowoczesnych jednostek nawigacyjnych.

Statkiem przez port gdański

W godzinach popołudniowych wycieczka przybyła do **Gdańska.** Towarzyszyli jej Wojewoda Pomorski p. Raczkiewicz i komisarz Rządu mgr. Sokół.

Po przybyciu do Gdańska wycieczkę powitali: w imieniu Komisarza Generalnego R. P. w Gdańsku p. radca **Ziętkiewicz,** a w imieniu Rady Portu dyrektor inż. **Nagórski.** W jednej z hal w wolnej strefie portu gdańskiego wygłosił dyrektor inż. Nagórski dłuższe przemówienie na tematy **portowe,** po czym udano się statkiem **na objazd portu.**

O godz. 18.00 Komisarz Generalny R. P. p. min. Papée podejmował uczestników wycieczki herbatką. Zaproszeni na nią zostali również przedstawiciele **Senatu gdańskiego** z wiceprezydentem **Huthem** na czele oraz przedstawiciele gdańskich **sfer gospodarczych polskich i niemieckich.**

Po herbatce, podczas której goście mieli sposobność do **swobodnej wymiany zdań,** wycieczka powróciła do Gdyni.

Zakończenie wycieczki

Powrót do Gdyni nastąpił o godz. 20. Podczas obiadu w Domu Zdrojowym **p. wicepremier Kwiatkowski wygłosił do biorących udział w wycieczce posłów i senatorów przemówienie treści mniej-więcej następującej:**

Podróż naszą ukończyliśmy w Gdyni, w tej Gdyni, która jest skoncentrowaną

(Dokończenie na stronie drugiej)

Oviedo uwolnione od oblężenia

przez odsiecz z Galicji hiszpańskiej

Teneryfa 18. 10. (PAT). O godz. 20,30 ogłoszono następujący urzędowy komunikat radiowy powstańczy: Wczoraj z rana o godzinie 11,45 **wojska narodowe z góry Naranjo ruszyły na odsiecz Oviedo.** O godz. 16,30 siły zbrojne z Galicji hiszpańskiej złożone z falangi i legionistów pod wodzą pułk. Martin. Alonso **wkroczyły triumfalnie do miasta** i nawiązały kontakt z siłami zbrojnymi gen Aranda.

Teneryfa 18. 10. (PAT). Radiostacja tutejsza podaje następujące szczegóły oswobodzenia Oviedo:

„Po zdobyciu o świcie wzgórza Narango, **trzy kompanie szturmowe i ochotnicy z Galicji weszły pierwsze do miasta.** „Regulares" i legioniści wkroczyli następnie do Oviedo z innej strony. Jeden z oficerów udał się natychmiast do stacji radiowej, żeby podać krajowi wiadomość o zajęciu miasta. Posuwanie się oddziałów powstańczych poprzedzone było silnym bombardowaniem przez samoloty. **Straty wojsk rządowych są bardzo znaczne".**

Ofensywa na Madryt

Powstańcy atakują wzdłuż drogi Toledo—Madryt

Paryż 18. 10. (PAT). Wczoraj z rana **armia gen. Varela rozpoczęła z Toledo OFENSYWĘ NA MADRYT wzdłuż drogi Toledo — Madryt.** O godz. 13 wojska narodowe zajęły miasteczko **Olias del Rey** i zbliżyły się do **Villa-Luenga** w kierunku na **Illescas i Anover de Tago.**

Front pod Madrytem

Ta ostatnia miejscowość panuje nad stacją **kolei Madryt — Walencja,** która już jest pod obstrzałem dział narodowców. Atak rozwija się i po prawej stronie drogi. Ta operacja uzupełniająca dotychczasowe okrążenie stolicy, pozostawia jedynie milicji rządowej wolną drogę szosą **Madryt — Walencja** i koleją **Madryt — Cuenca.**

Paryż 18. 10. (PAT). **Druga faza operacji przeciwko Madrytowi na froncie południowo-zachodnim rozwija się w dalszym ciągu.** Zaznacza się tu większy opór wojsk rządowych, lecz **artyleria powstańcza** wykazuje bardzo ożywioną działalność, przenosząc się szybko z miejsca na miejsce.

W sobotę o godz. 16 jedna z kolumn powstańczych wkroczyła do **Villa Luenga** o 11 km od Illescas i zajęła lotnisko. Z nastaniem nocy kolumna ta znajdowała się od Illescas o 4 i pół km. Szwadrony płk. Monasterio po zajęciu Mocejon de Villaceca i Anover del Tajo zatrzymały się. Trzymają one **pod obstrzałem linię kolejową Madryt — Walencja.**

Gen. Mola dowodzi operacjami madryckiemi

Teneryfa 18. 10. (PAT). „Radioclub" donosi, że **gen. Mola otrzymał dowództwo wszystkich powstańczych sił zbrojnych,** działających na froncie madryckim, powstańcze kolumny północne znajdują się obecnie o kilka kilometrów od **Escurial** i przygotowują się do decydującego ataku na miejscowość **Naval Carnero** na drodze do Madrytu.

Ludność zdobytego przez powstańców miasta Arlanzon wita wkraczających oswobodzicieli.

Gen. Franco nie pójdzie na żadne kompromisy

Berlin 18. 10. (PAT). Specjalny korespondent berlińskiej „Boersen Ztg." uzyskał **wywiad z naczelnym wodzem hiszpańskiej armii powstańczej gen. Franco.** Generał podkreślił z naciskiem, iż **wchodzi dlań w rachubę jedynie absolutnie zwycięstwo wojsk narodowych.** Jest on zresztą zupełnie pewny, iż wróg podda się prędzej czy później i złoży broń.

Na pytanie korespondenta, **jak ukształtują się w nowej Hiszpanii stosunki pracy,** gen. Franco odpowiedział, iż gdy tylko przywrócony będzie w kraju pokój, **wszystko zostanie zreorganizowane z uwzględnieniem potrzeb robotniczych.** Nie może być jednak mowy — podkreślił generał — by istniała w Hiszpanii nienawiść klasowa lub też walki klasowe.

Odnośnie do przyszłego **stanowiska Hiszpanii na terenie międzynarodowym gen. Franco oświadczył:** „Hiszpania powołana jest do odegrania ważnej roli w polityce międzynarodowej. Odosobnienie jej było sztuczne, a teraz kończy się ono."

W zakończeniu swego wywiadu korespondent dziennika niemieckiego zauważa, iż gen. Franco jest człowiekiem, który nie pójdzie na żadne kompromisy.

Austria pod znakiem „prostokątnego krzyża"

Odznaka „frontu patriotycznego" — zrównana ze sztandarem narodow.

Wiedeń, 18. 10. (PAT.) **Kanclerz Schuschnigg** przedstawił prezydentowi republiki Miklasowi do podpisu dekret, w myśl którego odznaka austriackiego frontu patriotycznego, wyobrażająca **krzyż prostokątny,** mieć będzie odtąd w kraju prawo do tych samych honorów co sztandar narodowy.

Francja upaństwawia

fabryki samolotów i motorów wojskowych

Paryż 18. 10. (PAT). Ministerstwo Lotnictwa ogłosiło następujący komunikat:

W wykonaniu ustawy z dnia 11 sierpnia 1936 r. minister lotnictwa postanowił przystąpić do **nacjonalizacji wszystkich przedsiębiorstw, wytwarzających materiał lotniczy oraz motory, przeznaczone dla celów obrony państwa.** Dla budowy samolotów stworzone będą przez ministra lotnictwa 4 przedsiębiorstwa. Dwie trzecie kapitału każdego z tych przedsiębiorstw będą subskrybowane przez państwo.

(Ciąg dalszy ze str. 1-szej)

bojową inwestycją Polski w walce o jej nową silną przyszłość.

Staraliśmy się, aby w czasie tej czterodniowej podróży nie dać Panom efektu taniego, lecz aby w wyniku jej zarysowały się problematy, które mogłyby wywołać różnolitość zdań, ścieranie się takich czy innych poglądów, ale zarazem oby uprzytomnić Panom, że są dla przyszłej Polski wielkie rzeczy do zrobienia, o które warto walczyć, które warto realizować.

Spostrzegliśmy, że możemy jeździć przez całą Polskę wzdłuż i wszerz odkrywając ciągle nowe zagadnienia, nad których urzeczywistnieniem warto pracować. Dlatego też chciałbym, aby na tej 4-dniowej wycieczce współpraca nasza się nie skończyła, abyśmy mogli nadal kontynuować ją w tych dziedzinach.

W imieniu swoich kolegów z Rządu, składam Panom, w ręce p. gen. Żeligowskiego serdeczne podziękowanie."

Na przemówienie to odpowiedział najstarszy wiekiem z pośród obecnych **p. poseł Żeligowski,** podkreślając, że ciała ustawodawcze wtedy dopiero będą w stanie wykonywać należycie swój obowiązek konstytucyjny kontroli prac Rządu, jeśli kontrola ta będzie świadoma. Właśnie takie podróże, jak obecna pogłębiają tę świadomość polskiej rzeczywistości i pozwalają na życzliwą oraz rzeczową ocenę poczynań Rządu. Mówca zakończył swe przemówienie życzeniem, aby objazdy terenu przez posłów i senatorów stały się kultywowaną u nas tradycją, — składając w imieniu swych kolegów parlamentarnych podziękowanie p. wicepremierowi i p. ministrom.

O godz. 23 wycieczka opuściła Gdynię udając się do Warszawy.

Hołd Sybiraków

Kraków 18. 10. (PAT). Dziś odbył się w Krakowie **nadzwyczajny Zjazd Sybiraków,** celem złożenia hołdu pamięci Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, **połączony z uroczystym złożeniem na Sowińcu ziemi, przywiezionej z Syberii z miejsc więzienia i zesłania Józefa Piłsudskiego, — z miejsc katorgi, więzienia i zesłania Polaków-więźniów politycznych z czasów walk o niepodległość, — z pobojowisk 5. dywizji syberyjskiej na dalekim wschodzie oraz powstałej z niej na ziemiach polski brygady syberyjskiej.**

Konsekracja ks. biskupa Zimniaka

Częstochowa, 18. 10. (PAT). Dziś w kościele katedralnym odbyła się konsekracja dotychczasowego wikariusza generalnego diecezji częstochowskiej ks. prałata Antoniego Zimniaka na biskupa sufragana tejże diecezji.

Gen. d'Arbonneau opuścił Polskę

Warszawa, 18. 10. (PAT). Wczoraj **opuścił Polskę** po czteroletnim pobycie na stanowisku attache wojskowego Francji **gen. d'Arbonneau.**

Przed odjazdem do Paryża w piątek **gen. d'Arbonneau złożył wieniec na grobie „Nieznanego Żołnierza.**

Wycieczka portu i miasta Kopenhagi w piastowej stolicy Polski

Kraków 18. 10. (PAT). Dzisiaj rano **przybyła do Krakowa wycieczka portu i miasta Kopenhagi** w liczbie 15 osób, z dyrektorem departamentu p. Dalhoffem oraz przedstawicieli samorządu pp. burmistrzami Kopenhagi Christensem i Pedersem na czele.

Kombatanci polscy w Dreźnie

Lipsk 18. 10. (PAT). Objeżdżająca rozne miasta niemieckie delegacja b. kombatantów polskich przybyła dziś do Drezna, witana przez przedstawicieli niemieckiego związku ofiar wojny, oraz reprezentantów niemieckich władz państwowych i samorządowych.

Generał niemiecki policji Daluege przybywa z rewizytą do Polski

Warszawa 18. 10. (PAT). 2 listopada przybywa do Polski generał policji niemieckiej **Daluege** wraz z kilku oficerami **z rewizytą do polskiej policji państwowej.**

Niemiecka wystawa kolonialna nad granicą... Polski

Berlin 18. 10. (PAT). We Wrocławiu otwarto w obecności przedstawicieli armii i partii wystawę kolonialną Rzeszy. Poszczególne działy wystawy kolonialnej zajmują się m. in. znaczeniem gospodarczym kolonij oraz wykazują dogodny dla europejczyków klimat byłych kolonij niemieckich.

Trzęsienie ziemi w Wenecji

Wenecja 18. 10. (PAT). O godz. 4.12 w nocy odczuto tu **trzęsienie ziemi,** które pozbawiło miasto światła i spowodowało panikę ludności. Trzęsienie trwało około 10 sek. Dotychczas jednak nie zanotowano żadnych ofiar lub strat.

Huragan szaleje nad morzem Północnym

Berlin 18. 10. (PAT). Według wiadomości nadchodzących z wybrzeża niemieckiego, nad morzem Północnym szaleje od **36** godzin orkan o sile nienotowanej tam **od roku** 1911. Burza wyrządziła olbrzymie szkody.

Ziemię z rzymskiego Palatynu na Sowińcu

złoży w imieniu Mussoliniego włoska misja wojskowa

Rzym, 18. 10. (PAT.) W drugiej połowie przyszłego tygodnia wyjedzie **z Rzymu do Krakowa specjalna włoska misja wojskowa, która w imieniu Mussoliniego zawiezie na kopiec Marszałka Piłsudskiego na Sowińcu ziemię, pobraną z Palatynu.**

Uroczystość pobrania ziemi z najstarszej dzielnicy wiecznego miasta odbędzie się w nadchodzącą środę. W uroczystości tej weźmie m. in. udział włoski podsekretarz stanu spraw zagr. **Bastiani** oraz ambasador R. P. przy kwirynale **Wysocki.** Ziemia z Palatynu, przeznaczona na kopiec marszałka Piłsudskiego, zawieziona będzie **w zapieczętowanej amforze rzymskiej.**

Członkowie włoskiej misji wojskowej udadzą się **z Krakowa do Warszawy,** celem złożenia wizyt władzom państwowym. Z Warszawy misja pojechać ma **do Wilna, aby w mauzoleum na Rossie gdzie spoczywa serce Marszałka Piłsudskiego, złożyć odlew brązowy historycznej wilczycy rzymskiej.**

Uspołecznienie

Adam Skwarczyński, pisząc o zagadnieniu inicjatywy społecznej, znaczeniu sił społecznych w ogóle i jak najcelowszego ich zużytkowania dla rozwoju Państwa, wspamina, że przed laty, gdy na te tematy rozprawiano w gronie czołowych obywateli i gdy postawiono zagadnienie: „inicjatywa społeczna, czy inicjatywa Państwa“, płk. Walery Sławek w sposób stanowczy wskazał, że **życie w Polsce idzie, iść będzie i iść powinno w kierunku uspołecznienia Państwa.**

Niepodobna temu sformułowaniu odmówić głębokiej słuszności tak dalece, że i dziś wątpliwości na ten temat powstawać nie mogą.

Nie tylko bowiem całe nasze ustawodawstwo jest tak skonstruowane, **by ożywiać i dobywać inicjatywę społeczeństwa,** nietylko konstytucja — owo naczelne prawo Narodu na inicjatywie i wysiłku społeczeństwa opiera rozwój historyczny Polski, ale i **psychika nasza nastawiona jest właśnie na najszerszy bodaj rozwój działalności społecznej.**

Wieleż to razy podkreślano, że na tej właśnie działalności i inicjatywie społecznej budowano w Polsce bardzo wiele, że ona dała ramy nawet kształtowania sił w czasie wojny, że dały podstawę formowania wojska, szkolnictwa, ba — nawet propagandy zagranicznej; niemal nie ma dziedziny życia, w której inicjatywa społeczna nie byłaby czynna i nie zaznaczyła się poważnymi osiągnięciami.

Naturalnie, zgodzić się trzeba z poglądem, że po odzyskaniu Niejodległości inicjatywa ta, zrazu skupiona dokoła idei obrony Polski, w miarę umacniania się Państwa, r o z p r a s z a ł a się coraz bardziej, szukając często ujścia w modnych i pociągających wysiłkach dla **uzyskania wpływów politycznych na rządzenie Państwem.**

Musiał przyjść okres czasu **schorzenia i uzdrowienia inicjatywy społecznej.** Tak jak byliśmy świadkami zapolitykowania — że się tak wyrazimy— bodaj każdej organizacji i funkcji społecznej, tak przyjść musiał proces **odpolitycznienia tych funkcji,** przywrócenia im właściwego charakteru, — aby dla dobra przyszłości i właściwej treści życia mogły spełniać wzięte na siebie zadania.

Czy proces ten został ukończony? Czy można już z zupełnym spokojem powrócić do realizacji uspołeczniania pewnych funkcji życia publicznego — bez obawy narażania ich na wstrząsy, niepewność i nieproduktywność, jeśli już nie na szkody?

Napewno nie. **Sie wszystkie dziedziny życia zostały dostatecznie uzdrowione.** Ale proces poczynił postępy i to dość poważne. Dlatego wydaje się słuszną rzeczą, czy podjąć próby **wprowadzania sił społecznych tam, gdzie je dotąd zastępować musiała inicjatywa i praca administracji państwowej.**

Jak już doniosły pisma, p. minister opieki społecznej, Marian Zyndram-Kościałkowski, **postanowił zastąpić dotychczasowych komisarzy-urzędników w Ubezpieczeniach Społecznych komisarzami - społecznikami.** Pierwsza sesja takich komisarzy - społecznych już obejmuje swoje funkcje.

Co to oznacza?

Oznacza to, że coraz bardziej zbliżamy się **do wprowadzenia na nowo samorządu w ubezpieczeniach;** oznacza to, że tworzy się — jeśli tak rzec można — próbne sygnały, czy całą instalację sygnałową można wprowadzić. Komisarz społeczny bowiem jest już niewątpliwą **reprezentacją tego wszystkiego, co znajduje się po drugiej stronie okienka administracji ubezpieczeniowej.** Wywodzi się on z mas ubezpieczonych, myśli kategoriami trosk, potrzeb i konieczności ubezpieczonych, — nie ułatwień dla biurokracji ubezpieczeniowej. Wprawdzie i dotychczasowi komisarze mieli za obowiązek kontrolowania prac ubezpieczeń w interesie tych z drugiej strony okienka, niemniej jednak, przynależność większości komisarzy do urzędów oddalał ich od bezpośredniego interesu ubezpieczonych.

Wprowadzenie zatem komisarzy-społeczników jest bezwątpienia du**żym krokiem w kierunku przywrócenia samorządu, a przede wszystkim w kierunku głębszego wniknienia w interes ubezpieczonych, głębszego przeniknienia społecznego pożytku ubezpieczeń oraz zbliżenia ubezpieczonych do współkierowania polityką ubezpieczeń społecznych.**

„Naród wierzy w generała Rydza-Śmigłego“

Ambasador Cudahy o naszych stosunkach wewnętrznych

Nowy York 18. 10. (PAT). Wychodzący w Detroit „Dziennik Polski“ **ogłasza rozmowę z ambasadorem Stanów Zjednoczonych w Warszawie p. Cudahy,** który, po omówieniu sytuacji przedwyborczej w Ameryce poruszył również **sprawy polskie.**

Zdaniem amb. Cudahy, **sytuacja międzynarodowa Polski jest nadzwyczaj dobra.** Polska prowadzi **niezależną politykę zagraniczną,** podyktowaną polską racją stanu.

Mówiąc o sytuacji wewnętrznej Polski, amb. Cudahy podkreślił, że **Polska potrzebuje kredytu** który wpłynie dodatnio na poprawę życia gospodarczego.

Gen. Rydz-Śmigły — oświadczył ambasador Cudahy — **jest człowiekiem niepospolitych zdolności,** który rządzi się rozsądkiem i odznacza się wielkim taktem. Najważniejsze jest, że **naród wierzy w gen. Rydza-Śmigłego,** i że Nowy Wódz posiada całkowite zaufanie swego narodu.

Pierwszy lot z Polski do Palestyny

Uruchomienie nowej linii lotniczej olbrzymim krokiem w dziedzinie zbliżenia polsko-palestyńskiego

Warszawa, 18. 10. (PAT). Zgodnie z zapowiedzią ogłoszoną w dn. 3 b. m. t. j. w dniu otwarcia polskiej linii lotniczej Warszawa—Ateny, wykonany zostanie w dn. 27. i 28. b. m. **pierwszy lot techniczny z Polski do Palestyny.**

W dn. 27. b. m samolot polskich linii lotniczych „Lot“ przeleci drogę **z Warszawy do Aten (1.902 klm.) w dniu 28. b. m. zaś z Aten przez wyspę Rodos do Haify (1.228 klm.).**

Samolotem tym będzie wysłana poczta.

Realizacja tego połączenia lotniczego ma wielkie znaczenie, stanowiąc **olbrzymi krok w dziedzinie zbliżenia między Polską a Palestyną,** w której dziś już liczba wychodźców z Polski zwiększająca się rok rocznie przekracza liczbę 200 tys. osób. Dzięki tej linii czas przewozu poczty z Polski do Palestyny zmniejszy się z dotychczasowych dwóch tygodni do dwóch dni.

Piękna deklamacja...

Przemówienie Rosenberga do dyplomacji i prasy zagranicznej

Berlin, 18. 10. (PAT). Dn. 15 b. m. wieczorem odbyło się w hotelu „Adlon“ **przyjęcie dla przedstawicieli dyplomacji i prasy zagranicznej w Berlinie.** Przybyło również wielu przedstawicieli kół partyjnych i urzędowych niemieckich. Ogółem zebrało się **kilkaset osób.**

Do zebranych przemówił kierownik partyjnego urzędu spraw zagranicznych **dr. Rosenberg.** Mowa Rosenberga wyróżniała się naogół **spokojnym tonem.** Nawet głośną ostatnio w prasie niemieckiej **mowę strasburską Thorez'a** Rosenberg potraktował spokojnie, podkreślając z naciskiem, że Niemcy nie myślą identyfikować tego przywódcy komunistycznego z narodem francuskim. Słowa skierowane przeciwko bolszewizmowi, mimo ostrych słów potępienia dla doktryny komunistycznej, brzmiały odmiennie, niż niedawno mowy norymberskie. Dominującą ich nutą było **uzasadnienie alarmów przeciwsowieckich ze strony Niemiec** przez uczucie solidarności z innemi narodami kulturalnymi. Przeważająca część mowy była podkreśleniem tej solidarności i **apelem do wszystkich narodów o zrozumienie stanowiska Niemiec, podyktowanego troską o całość kulturalną Europy.**

Drakońskie kary

za zwyżkę cen w Niemczech

Berlin, 18. 10. (PAT). Na naczelnych miejscach wszystkie dzienniki dzisiejsze zamieszczają **oświadczenie ministra sprawiedliwości Rzeszy dra Guertnera,** domagającego się jak najsurowszych kar za przekroczenie ustawowych cen artykułów pierwszej potrzeby. Wspominając o planie gospodarczym, minister zapowiada **drakońskie kary w stosunku do wszelkich prób sabotażu.** Odpowiednie władze wzywane są w takich wypadkach do natychmiastowej interwencji. W razie wykrycia szczególnie wielkich nadużyć, należy o tym poinformować Ministerstwo Sprawiedliwości.

GŁOSY I ODGŁOSY

Dokoła problemu reformy rolnej

Znany literat L. H. Morstin zamieszcza w „Il. Kurj. Codziennym“ artykuł p. t. „Przebudowa ustroju rolnego, czy tylko... lista skazanych“. Autor m. in. domaga się wyższego poziomu dyskusji dokoła problemu pisząc:

> Jak już w poprzednich moich artykułach drukowanych w „I. K. C.“ zaznaczyłem, nie uważam ziemian za jakąś klasę wybraną, jedynie zdolną do wspaniałych czynów i patrjotyzmu niezwykle ofiarnego. Duchowo nie tkwię w okopach staroświecczyzny. Ale znów pisać o „obszarnikach“, jak robią niektóre pisma lewicowe, że marzą o tem, by nie oddać chłopu ani jednego hektara ziemi i nie postawić dla niego ani jednej szkoły, jest smutną brednią, która się może wylęgnąć w mózgach zdziecinniałych liberałów starego typu, operujących pojęciami z przed stu lat. Tak ziemianie, jak i wszyscy uczciwi obywatele Rzeczypospolitej byliby chętni do ofiar dla dobra państwa, gdyby byli przekonani, że to państwu przyniesie korzyść. Posiadanie wielkiej ilości ziemi nie jest dziś dla nikogo rozkoszą, ani beztroskiem bytowaniem. A tylko każdy do oddania ziemi zniewolony pyta się słusznie w jakim celu, dlaczego i komu ma oddać to, co uważał za swoją bezsporną własność.
>
> I uważam dlatego, że poziom dyskusji w prasie dokoła problemu reformy rolnej jest przerażająco niski: nikt prawie nie porusza tej najważniejszej sprawy, co ma się stać dalej z ziemią odebraną właścicielom większych majątków. Nikt nie zapytuje, kto będzie żywił miasta, kto wychowa konie dla wojska, kto na wypadek wojny będzie dostarczał zboża armji, kto wyrówna braki budżetowe powstałe ze zmniejszonych wpływów podatków: majątkowego, progresywnego i dochodowego?
>
> Robi się tylko „huzia“ na ziemian, którzy wykazują znów dziwne zastraszenie i niezdolność do obrony, a przecież żadnej zbrodni nie popełnili i, jak się wyraził jeden mój znajomy, wielki radykał, ale człowiek sprawiedliwy: „od czasu, gdy ziemianie zeszli na psy, stali się ludźmi“.

Waga problemu reformy rolnej istotnie domaga się wysokiego poziomu dyskusji. Szkoda ze p. Morstin nie świeci sam przykładem....

W obronie „uciśnionych“

Konserwatywny **„Czas“,** który nie zalicza się do przeciwników Berezy, wystąpił z gwałtownym atakiem na władze gdy w miejscu odosobnienia znalazło się trzech niesumiennych właścicieli cegielń, za lichwiarskie podnoszenie cen. „Czas“ zarzuca Zw. Izb. Przemysłowo-Handlowych, że nie dość energicznie bronił wysłanych do Berezy:

> Zdawałoby się, że normalnym porządkiem rzeczy, obowiązkiem samorządu gospodarczego było wszechstronne zbadanie tej przykrej sprawy, a następnie ewentualne wystąpienie z odpowiednimi dezyderatami wobec czynników miarodajnych. Tymczasem krążą pogłoski które znalazły nawet potwierdzenie w zainteresowanych kołach, iż p. Klarner zgoła niechętnie odniósł się do jakiegokolwiek wystąpienia samorządu gospodarczego w powyższej sprawie. Podobno na tym tle doszło nawet do ostrego zatargu między p. Klarnerem i jednym z członków dyrekcji Izby warszawskiej Ostatecznie p. Klarner zdecydował się udać do p. min. Romana. Interwencja była podobno jednak zgoła platoniczna i nie miała żadnego wpływu na zwolnienie zesłanych przemysłowców, które nastąpiło jedynie w wyniku porozumienia między Zw. Przemysłowców Ceramicznych a Min. Przemysłu i Handlu.“
>
> „Całą tę bardzo zresztą smutną historię przytaczamy dla ilustracji znikomej roli, jaką odgrywa obecnie samorząd gospodarczy, zorganizowany w Izbach przemysłowo-handlowych.“

Zasadniczych przeciwników miejsc odosobnienia można zrozumieć, natomiast obrona lichwiarzy jest istotnie rzeczą **„przykrą“** i „smutną“.

Z teki naszego karykaturzysty

Litwin: Nazwiska zamazać łatwo — serca Polaków zmienić trudno.

Sport i Kultura Fizyczna

Nasz tygodniowy Dodatek Sportowy

Dwukrotne pojedynki Iso Hollo-Noji oraz Ny-Kucharski

W Katowicach odbyły się w sobotę międzynarodowe zawody lekkoatletyczne, zorganizowane przez kolejowe P. W. Udział w zawodach wzięli: Szwed Ny i Fin Iso-Hollo i czołowi zawodnicy Polski. Pogoda nie dopisała. Przez cały dzień sobotni padał deszcz.

Najciekawszymi punktami programu były biegi na 1.500 i 5.000 mtr.

Na 1500 m. zwyciężył we wspaniałym stylu Szwed Ny w czasie 4:03,5. Kucharskiemu nie udało się poprawić rekordu Kusocińskiego, ani też wysunąć się przed Szwedem, który okazał się w sobotę lepszy, wyprzedzając Polaka o 15 m. Czas Kucharskiego wynosi 4:07,3. Na trzecim miejscu uplasował się Rakoczy (Katowice) 4:12,7 przed Zylewiczem (KPW Wilno).

Na 5.000 m. piękną walkę stoczyli Noji i Iso-Hollo. Odrazu ze startu prowadzenie objął Finn. Od 3.000 m. następuje zmiana. Na czoło wysuwa się Noji. Finn biegnie tuż za Polakiem. Na 600 m. przed metą zawodnicy decydują się na finisz, przyczym Noji wyprzedza Finna o metr. Niestety, na ostatnich metrach przed metą Iso-Hollo ostatnim wysiłkiem doszedł Polaka i obydwaj wpadli na metę równocześnie. Bieg wygrał zasadniczo Iso-Hollo, który na mecie wysunął się o kilka centymetrów. Czas obu zawodników był jednakowy 15:25 sek.

Poza tymi biegami odbyło się kilka konkurencyj o charakterze lokalnym.

Poza konkursem w tych zawodach Sznajder usiłował pobić rekord Polski w tyczce. Próba się nie udała, gdyż Sznajder strącił poprzeczkę na wysokości 4.17.

POKAZOWE RZUTY HELIASZA

Sensacją zawodów był również start poza konkursem zawieszonego przez PZLA Heliasza. Heliasz wykonał kilka rzutów pokazowych kulą 5-kilogramową. Najlepszy jego rzut wynosił 19.64.

Lwów 18. 10. (PAT). W niedzielę odbyły się we Lwowie **międzynarodowe zawody lekkoatletyczne** z udziałem **Szweda Ny, Fina — Iso-Hollo,** kilkunastu czołowych zawodników krajowych oraz zawodników lwowskich.

Zawody wzbudziły dość znaczne zainteresowanie, gromadząc na boisku Pogoni ok. **3000 widzów.** Pogoda była nieszczególna — gdyż w czasie zawodów wiał dość silny wiatr. Kulminacyjnym punktem zawodów były starty **Iso-Hollo z Nojim, oraz Kucharskiego z Ny,** którzy, jak wiadomo, spotkali się w niedzielę po raz czwarty w ciągu bieżącego tygodnia na bieżniach polskich. Zawodnicy zagraniczni tym razem ponownie wyszli zwycięsko, zajmując w obu konkurencjach pierwsze miejsca.

Z pozostałych konkurencyj, rozegranych przy udziale zawodników krajowych zasługuje na uwagę doskonały wynik **Zasłony** w biegu na 100 m., który osiągnął czas 10,6 równy nowemu rekordowi Polski. W skoku o tyczce **Szneider osiągnął wysokość 4,07 m.,** co stanowi **najlepszy tegoroczny** wynik tej konkurencji **uzyskany w kraju.**

W biegu na 5000 m. obok **Noji i Iso Hollo** startowało kilku zawodników miejscowych. Odrazu po starcie **wysuwa się na czoło Fin** tuż za nim w niewielkiej odległości biegnie Noji. Obaj ci zawodnicy biegną przez cały czas razem, odsuwając się w miarę przebiegniętego dystansu coraz bardziej od pozostałej grupy zawodników. Międzyczasy wynosiły: 1000 m. 2:56, 2000 m. — 5:55, 3000 m. — 9:02, 4000 m. — 12:16. Na 300 m. przed metą Iso Hollo odrywa się od Noji i **rozpoczyna bardzo silny finisz.** Polak zaskoczony tym raptownym zrywem traci na rzecz Finna około 4 mtr. **Rozpoczyna się mordeczy wyścig,** przy czym Noji w miarę zbliżania się do mety, zmniejsza coraz bardziej dystans dzielący go od Finna. **Taśmę przerywa pierwszy Iso Hollo przed Nojim z przewaga jednego metra, czas Iso Hollo wynosił 15:14. Noji osiągnął wynik 15:14,2.** Trzecim był Jankowski (KPW Warszawa) 16:17.

Kucharski spotkał się ze Szwedem Ny, nie jak ogólnie przypuszczano, **w biegu na 800 mtr., lecz na dystansie 3/4 mili angielskiej (1207 m).** W biegu tym została zgłoszona **próba pobicia rekordu świata.** Bezpośrednio po starcie wysuwa się na czoło Ny, tuż za nim biegnie **Kucharski,** czas pierwszego okrążenia wynosił 56 sekund, w drugim okrążeniu sytuacja nie uległa znaczniejszej zmianie (czas tego okrążenia wynosił 58 s.). Na 200 metrów przed metą **Kucharski inicjuje ucieczkę, która mu się zrazu udaje,** przynosząc mu pewną przewagę nad Szwedem. Na **prostej sytuacja Kucharskiego już ulega pogorszeniu** i Szwed bardziej wytrzymały na finiszu **mija Kucharskiego tuż na mecie, mając czas 3:05, czas Kucharskiego wynosił 3:05,1;** 3) Żylewicz (KPW Wilno) 3:22,2 sek.

INNE WYNIKI:

Bieg na 100 m.: Zasłona (Sparta Białystok) 10,6 sek. (nowy rekord Polski). Wynik ten jednak najprawdopodobniej nie będzie uznany za rekord ze względu na wiejący w czasie zawodów wiatr, 2) Śliwak (Sokół Lwów) 11, 3) Drużbiak (Pogoń) 11.5. W biegu juniorów na 100 m. pierwsze miejsce zajął Orlewicz (Pogoń) w czasie 11,3.

500 m.: 1) Śliwak (Sokół) 1:06, 2) Niemiec (Pogoń) 1:14;

200 m.: 1) Zasłona (Sparta Białystok) 23,4 sek., 2) Orlewicz (Pogoń) 24,2. W konkurencji juniorów: 1) Edward (AZS) 25,1 sek.,

Oszczep: 1) Szczerski (Pogoń) 51,10.

Skok w zwyż: 1) Semkowicz (Sokół) 1,83 2) Niemiec (Pogoń) 1,69.

Skok o tyczce: 1) Szneider (Pogoń Katowice) 4.07.

Sztafeta 4 razy 100 m.: 1) Drużyna kombinowana 46.2; 2) Pogoń 46,7.

Mecze ligowe

RUCH — GARBARNIA 6:1 (1:1).

Katowice, (PAT). W Wielkich Hajdukach wobec 6.000 widzów **Ruch** pokonał w meczu **ligowym Garbarnię** 6:1 (1:1).

ŁKS — POGOŃ 3:1 (2:1).

Łódź, (PAT). Rozegrany w Łodzi w obecności 3000 widzów **mecz ligowy ŁKS — Pogoń** zakończył się zasłużonym zwycięstwem ŁKS w stosunku 3:1 (2:1).

WISŁA — DĄB 5:2 (3:1).

Kraków, (PAT). W Krakowie **w meczu** ligowym **Wisła** po żywej i ciekawej **grze pokonała KS Dąb z Katowic w stosunku 5:2 (3:1).**

KLĘSKA WARSZAWIANKI W POZNANIU.

Poznań, (PAT). Rozegrany na boisku Warty mecz ligowy między **Wartą a Warszawianką** zakończył się zasłużonym **zwycięstwem** drużyny **poznańskiej** w stosunku **5:1 (1:0).**

Wielki triumf toruńskiego „Gryfu”

Pięć drużyn piłkarskich „Gryfu” wywalcza sobie zwycięstwo

W. K. S. „Gryf” bije pewnie swego rywala „T. K. S.” 4:0 (1:0)

Wczoraj na stadionie wojskowym w Toruniu miejscowe drużyny WKS „Gryf“ i „TKS 29“ rozegrały mecz piłkarski o mistrzostwo Pomorza, będący jakby miejscowymi derbami. Mecz wygrał WKS „Gryf“ w stosunku 4:0, do przerwy 1:0. Sędziował p. Konieczka z Bydgoszczy.

Mimo niepomyślnej pogody na stadionie wojskowym w Toruniu zebrało się około 1000 sympatyków sportu piłkarskiego, by być świadkami walki o cenne punkty, oraz o miano najlepszego zespołu piłkarskiego Torunia. Sympatyków TKS-u spotkał zawód. Cała drużyna, a w szczególności atak wypadł w tym dniu wyjątkowo słabo.

Zespół WKS „Gryf“ odniósł jeszcze jedno zwycięstwo i powiększył swój dorobek punktowy. Zwycięstwo było zupełnie zasłużone, gdyż drużyna wojskowych wykazała dobre zgranie i technikę. „TKS 29“ nie wniósł poważniejszych walorów do gry.

Grę rozpoczynają wojskowi. Strzał Suchockiego oddany zaraz po rozpoczęciu idzie na aut. Inicjatywę przejmuje teraz „TKS 29“ i przez kilka minut ma przewagę w polu. W tym okresie popisuje się Kowalski z TKS-u pięknymi biegami. Był to najlepszy gracz drużyny.

W 5-tej minucie Wierzelewski z prawego skrzydła podaje Ziółkowskiemu, który ostrym strzałem bije w ręce bramkarza. Odbitą piłkę dobija Ziółkowski i 1:0 prowadzi „Gryf“. W dalszym ciągu „Gryf“ ma ciągle przewagę i „TKS 29“ tylko raz zagraża poważnie jego bramce, kiedy Grajkowski znalazł się sam na sam z bramkarzem „Gryfu“. Okazję do wyrównania miał „TKS 29“ w 25 minucie, lecz na przeszkodzie stanął doskonały w tym dniu bramkarz „Gryfu“, który obronił karny strzelony przez Kowalskiego.

Już w pierwszych sekundach drugiej połowy gry kombinacja Zdrojewski—Suchocki—Ziółkowski, przynosi drugą bramkę strzeloną przez tego ostatniego gracza główką. Po chwili pod bramką „Gryfu“ jest wesoły incydent — z kłębowiska graczy wychodzi z piłką bramkarz. Słaby na ogół w tym dniu Kamiński dobija odbitą przez bramkarza piłkę i „Gryf“ prowadzi 3:0. Pod koniec meczu ten sam gracz podwyższa wynik 4:0 dla swych barw.

Wracając do zawodów należy przedewszystkim zaznaczyć, że mecz stał na dobrym poziomie. Obie drużyny grały fair. Gracze obu drużyn grali z poświęceniem, gdyż stawka meczu była wysoka. WKS „Gryf“ nie przypominał zespołu, który grał przed tygodniem z Goplanią. W drużynie „Gryfu“ na wyróżnienie zasługuje obrońca Trenk, któremu wykopy wychodziły czysto, dobrze odmierzone, natomiast gorzej było z ustawianiem się. Kilka błędów taktycznych wytworzyło przykre sytuacje, tym bardziej, że biegowo napastnicy TKS byli nieco lepsi. Pomoc z Frączakiem na czele pracowała bez zarzutu.

W „TKS-sie“ dobry bramkarz i Glich w pomocy.

Pozostałe mecze piłkarskie miały następujące rezultaty: WKS „Gryf“ II — „TKS 29“ II 4:2 (3:1). WKS „Gryf“ I juniorów — KPW „Pomorzanin“ 7:0 (7:0). WKS „Gryf“ II juniorów — KPW „Pomorzanin“ II 3:0 (2:0). WKS „Gryf“ III juniorów — Orlęta ZS Toruń 3:1 (2:0).

Astoria-Gedania 8:8 w boksie

Remis w rozgrywkach o drużynowe mistrzostwo Pomorza

W niedzielę, 18 bm. odbyły się **w Bydgoszczy** na ringu w Resursie Kupieckiej zawody pięściarskie o drużynowe mistrzostwo Pomorza.

Techniczne wyniki poszczególnych spotkań przedstawiają się następująco:

W muszej **Wypijewski** (A) pokonał na punkty **Wyszeckiego** (G). W koguciej **Wojtkowiak** (A) spotkał się z **Sierockim** (G). Mimo przewagi bydgoszczanina sędzia przyznał **zwycięstwo zawodnikowi Gedanii.** W piórkowej **Radomski II** oddał dwa dalsze punkty **Gedanii,** przegrywając z **Zielińskim** (i tu bardziej sprawiedliwy byłby remis). W lekkiej **Dorsz** (A) po ładnej walce wygrał zasłużenie na punkty z **Hirszem** (G). W półśredniej **Sobek** (A) pokonał na punkty **Plichtę** (G). W średniej **Urbaniak** (A) uzyskuje przy nieznacznej przewadze remis, dzieląc się punktami z **Sarnowskim** (G). W półciężkiej **Łukowski** (A) nie wykorzystuje przewagi nad **Hanske'm** (G) i remisuje. **Łukowski** jest o głowę wyższy od przeciwnika, a jedynie brak odwagi nie zezwolił mu na zdobycie zwycięstwa. W odwrotnej sytuacji znalazł się niższy o głowę od przeciwnika Astorii **Borożyński** (w ciężkiej), **ulegając** w pierwszem starciu przez nokaut **Chomie** (G). Zaraz po rozpoczęciu walki **Borożyński** „nadział“ się na niebezpieczny cios gdańszczanina i **poszedł na deski.** Po 5 sekundach — zupełnie „groggy“ — nie zdołał osłonić się przed ciosami przeciwnika, przegrywając przez k. o.

W ringu sędziował p. **Zakrzewski** — na punkty, bez doświadczenia, „niefachowo“ p. **Balewski** z Grudziądza.

Organizacja zawodów sprawna. Podnieść należy zachowanie się publiczności, która w **kulturalny sposób przyjmowała** nawet **niezbyt obiektywne orzeczenia sędziego punktowego.**

WKS „Gryf“ Toruń gromi bokserów z Polizei Sport Verein Gdańsk

w stosunku 15:1

W dniu wczorajszym w hali pałacu sportowego w Toruniu **WKS Gryf** rozgromił bokserów z **Polizei Sport Verein Gdańsk** w wysokim stosunku **15:1.** W ringu sędziował p. **Lewicki** bez zarzutu. Sędziowie punktowi: **Lentzke** z Gdańska i **Michalak** z Grudziądza. Widzów około 1000 osób.

Gości w ringu witał wiceprezes klubu p. mjr. Boryczko.

Poszczególne walki przedstawiają się następująco:

Waga musza:

Grabowski II nokautuje Hermana

Młody niedoświadczony zawodnik gdański napotkał na rutynowanego zawodnika i już w pierwszej rundzie **cios Grabowskiego** w serce Gdańszczanina kończy tę nierówną walkę. **Gryf prowadzi 2:0.**

Waga kogucia

Krzemiński wygrywa na punkty z mistrzem Prus Wschodnich Radtkem

Już w pierwszej rundzie **Krzemiński** posyła swego przeciwnika na deski. Druga i trzecia runda należy do **Krzemińskiego,** który nie może zakończyć walkę nokautem, gdyż przeciwnik jego okazał się twardym i doświadczonym zawodnikiem. **Prowadzi Gryf 4:0.**

Waga piórkowa

Lehrke zdobywa jedyny punkt dla swych barw w walce z Igielskim.

Pierwsza runda jest wyrównana w drugiej lekką przewagę ma Niemiec, który lepiej kontruje, trzecia runda wyrównana. Wynik nierozstrzygnięty zasłużony. **Prowadzi Gryf 5:1.**

Waga lekka:

Grabowski I po pięknej walce wygrywa z Kleinem

Przyjemną niespodziankę **sprawił widowni Grabowski I,** który po pięknej i żywej walce wygrał na punkty swą walkę z **rutynowanym zawodnikiem niemieckim.** Prowadzi Gryf 7:1.

Waga półśrednia

Lelewski bije po zaciętej walce Jaroschewskiego.

Wszystkie trzy rundy były prowadzone w żywym tempie. **Lelewski** w pierwszej rundzie **rozcina Niemcowi powiekę oczną.** Niemiec przez wszystkie rundy **silnie krwawi,** jednak ambitnie walczy do końca. Lelewski zaimponował **pięknymi unikami i kontrami. Prowadzi Gryf 9:1.**

Waga półśrednia

Jaro wygrywa na punkty z Sabotą.

Młody zawodnik Gryfu **Jaro** pięknie wypunktował Niemca. Każdy atak Niemca kończył się jego **porażką.** Przez trzy rundy prowadził wysoko Jaro. **Prowadzi Gryf 11:1.**

Waga średnia

Fabiński bije fizycznie silniejszego Niemca Treptaua na punkty.

Zawodnik niemiecki **silnie zbudowany,** przedstawia typ boksera walczącego po raz pierwszy na ringu. Walkę tę **Fabiński** powinien był zakończył nokautem. **Niemiec** po za silnym ciosem, który częściej przecinał powietrze niż trafiał przeciwnika niczego nie pokazał. Fabiński wykorzystuje swą szybkość i doskonale punktuje, a w trzeciej rundzie kilka silnych ciosów oszałamia Niemca. **Prowadzi Gryf 13:1.**

Waga półciężka

Wesner nokautuje najlepszego boksera Gdańska Starostę.

Dawno Toruń nie widział tak zaciętą walczącego Wesnera. Jego podbródkowe i sierpy zmusiły Niemca do zapoznania się z deskami ringu w II-giej rundzie. Sędzia liczy do 8-miu nad leżącym Niemcem, poczem Niemiec wstaje i z rozbitym walczy nosem. Seria silnych podbródkowych i sierpów Wesnera zmusza Niemca do poddania się.

Mecz zakończył się katastrofalną porażką bokserów z Polizei Sport Verein Gdańsk. Zespół bokserów niemieckich wypadł bardzo blado. Byli to zawodnicy mało rutynowani o dobrej wprawdzie kondycji fizycznej.

Cracovia prowadzi w tabeli o wejście do Ligi

W tabeli grupy finałowej o wejście do ligi na pierwsze miejsce wysunęła się Cracovia przed AKS. Obie te drużyny na pewno już wejdą do ligi. Pozostałe dwie drużyny walczą jedynie o trzecie miejsce w tabeli.

1) Cracovia pkt. 6:2 st. br. 6:3; 2) AKS pkt 5:3 st. br. 12:5; 3) Śmigły pkt. 3:5. st. br. 4:8; 4) Brygada pkt. 2:6 st. br. 2:8.

Zwycięstwo Polonii bydgoskiej

Grudziądz, (PAT). W dniu wczorajszym odbył się w Grudziądzu mecz piłkarski o mistrzostwo Pomorza pomiędzy Bydgoską Polonią a PPW Grudziądz. Mecz zakończył się **zwycięstwem** Polonii w stosunku 2:1 (2:0).

Od naszych korespondentów

Toruń

IV. Zjazd Delegatek Sodalicyj Mariańskich inteligencji żeńskiej w Polsce

Obrady w Dworze Artusa w Toruniu

Ogólnopolski Zjazd Delegatek Sodalicyj Mariańskich, tym razem obrał za siedzibę swych obrad Toruń — stolicę Pomorza. Uroczyste to zdarzenie w życiu chrześcijańskiej organizacji rozpoczęło się nabożeństwem.

O godzinie 9-tej w sobotę, w Bazylice św. Jana odprawiona została msza św. celebrowana przez ks. biskupa dr. Wojciecha Okoniewskiego, który specjalnie przybył na Zjazd.

Następnie w sali Dworu Artusa udekorowanej w barwy narodowe i papieskie odbyło się inauguracyjne zebranie na którym był obecny **ks. biskup dr. Okoniewski, pan prezydent m. Torunia Raszeja,** przedstawiciele starostwa, oraz przedstawiciele miejscowych organizacyj sodalicyjnych i młodzieżowych.

Zebranie zagaiła przewodnicząca komitetu zjazdowego p. Maria Świnarska z Torunia, poczem w imieniu prezydium przemówiła p. Morawska, wiceprezeska związku ogólnopolskiego, w zastępstwie nieobecnej z powodu choroby prezeski.

Z kolei na zaproszenie wiceprezeski przemówił ks. biskup dr. Okoniewski.

— **„Zjazd nasz** — mówił między innymi ks. biskup — **jest podobny do koncentracji wojskowej, gdzie mierzymy własne siły i stajemy w obliczu przeciwieństw.**

Tutaj nabieramy sił, aby gdy rozjedziemy się po szerokiej Rzeczypospolitej Polskiej, dodać bodźca tym sodalisom i sodaliskom — które nie mogły przybyć do Torunia.

I tak jak wojsko, które w każdej chwili gotowe jest do ataku na wroga, tak i my winniśmy tutaj przygotować się do walki z bezbożnictwem i z takimi objawami — na jakie patrzymy od szeregu miesięcy w Hiszpanii.

Winniśmy być podobni straży pożarnej — którc dusi w zarodku wszelki pożar buntu przeciw nauce Chrystusa.

Sodalicja Mariańska, ten wybrany kwiat z pośród wierzących chrześcijan, bardziej niż ktokolwiek inny powołany jest do spełnienia tych zadań i dlatego stąd winniśmy wynieść jak najwięcej by z jak największym pożytkiem pracować nad sobą i nad ugruntowaniem siły Narodu polskiego — wiary chrześcijańskiej."

Ksiądz biskup dr. Okoniewski udzielił potem wszystkim swego błogosławieństwa, życząc uprzednio jak najbardziej pomyślnego przebiegu obrad IV-mu Zjazdowi Delegatek Sodalicyj Mariańskich inteligencji żeńskiej w Polsce.

Po krótkim przemówieniu i życzeniach przedstawiciela Starostwa, przemawiał pan prezydent miasta Torunia Raszeja.

— **Cieszę się bardzo** — mówił m. in. — **że właśnie w Toruniu, a nie gdzie indziej IV-ty Zjazd obrał sobie miejsce na swoje obrady.**

Ziemia Pomorska, od dawnych czasów zawsze stała przy sztandarze Chrystusowym.

Życzę zjazdowi — kończył w swym przemówieniu, **aby przy pomocy intensywnej pracy organizacyj chrześcijańskich, cały Naród kroczył ku zwycięstwu lepszego jutra z prastarą pieśnią rycerstwa polskiego na ustach.**

— **„BOGU RODZICA DZIEWICA BOGIEM SŁAWIONA MARYJA".**

Po przemówieniu pana prezydenta Raszeji zerwały się gorące długo niemilknące oklaski. Serdeczne słowa powitania, pełne staropolskiej gościnności i prostoty wzruszyły wszystkich uczestników i zaproszonych gości.

Następnie przemawiali przedstawiciele miejscowych organizacyj sodal. i młodzieży.

Na tym zakończono część oficjalną.

W części drugiej — sodaliska (sod. lubelska) p. Maria Dembińska wygłosiła referat p. t.: „Opinia Katolicka, a innowacje w dziedzinie wychowania."

W chwili gdy piszemy te słowa, obrady jeszcze trwają. W następnym numerze podamy wyniki wyborów i przebieg uroczystego zamknięcia Zjazdu w kościele Najśw. Marii Panny, który obejmie: Te Deum, Wspólny akt poświęcenia i śpiew oraz pieśń „Królowej Swej".

Ofiary na dotkniętych klęską huraganu

W dalszym ciągu ofiary na rzecz Wojew. Komitetu Niesienia Pomocy Ofiarom Klęski Żywiołowej nadesłała:

KKO. pow. Świecie z pol. Pow. Komitetu w Świeciu zł. 227,35.

Ofiary na F. O. N.

— **Na Fundusz Obrony Narodowej.** Firma Cacon Export w Chojnicach złożyła na Fundusz Obrony Narodowej składkę w wysokości 5 tysięcy złotych. Pracownicy tejże firmy opodatkowali się na F. O. N. w wysokości 1% od uposażeń przez 6 miesięcy.

Grudziądz

— **Uroczystość Zw. Weteranów Powstań Narodowych.** W ramach czwartkowych uroczystości w Grudziądzu odbył się także zjazd delegatów Zw. Weteranów Powstań Narodowych, połączony z uroczystością poświęcenia sztandaru miejscowej placówki Związku. Delegacje brały udział w powitaniu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej a podczas składania hołdu w ratuszu przemawiał w imieniu Związku prezes Okręgu Pomorskiego p. Odrowski.

Wielkie Rychnowo

Pokaz Przysposobienia Rolniczego

w dniu 11 października 1936 r.

Zespoły Przysposobienia Rolniczego z Rychnowa zakończyły całoroczną pracę oświatową na poletkach, w ogródkach i kurnikach podobnie jak w roku zeszłym świętem rolniczym młodzieży — pokazem prac Przysposobienia Rolniczego w Rychnowie w dn. 11 bm. W roku ubiegłym z Rychnowa brały udział tylko 2 zespoły z 15 konkursistkami, w roku bieżącym 4 zespoły skupiające 24 osoby.

Pokaz tegoroczny młodzież urządziła b. okazale: w sali pięknie udekorowanej zielenią, chorągiewkami narodowymi, kwiatami i hasłami peerowskiemi na pomysłowo zbudowanych stoiskach wystawiła swoje płody wyprodukowane na poletkach i w ogródkach, ich przetwory w postaci zapraw, konfitur, potraw, piękne okazy płodów rolnych z gospodarstw rodzicielskich, pozatem dzienniczki, broszury tematowe, wykresy, robótki dziewcząt, jak hafty, makatki itp. oraz kwiaty.

Każdy zespół chciał się wyróżnić stoiskiem, to też wszystkie były piękne, ciekawe, gustowne i obfite, naturalnie, **że wyróżniały się eksponaty zespołów żeńskich,** a szczególnie III i II stopni.

Tak piękny pokaz **zgromadził liczną publiczność,** która po nieszporach, odprawionych w miejscowej kaplicy na intencję prac młodzieży przez **ks. prob. Kurlanda** zapełniła w liczbie około 300 osób salę wystawową i zwiedzała z dużym zainteresowaniem i zaciekawieniem plony pracy młodzieży.

Ks. prob. Kurland, otwierając pokaz **gorąco przemówił do młodzieży,** zachęcając do dalszej wytrwałej pracy, i starszych, prosząc ich o życzliwość i poparcie dla prac młodzieżowych; następnie przodowniczki: **M. Karczmarzykówna, K. Rakusiówna i K. Chacińska** i przodownik **J. Wojciechowski** zdali sprawozdania z prac swoich zespołów.

Z kolei dyr. Szkoły Rolniczej w **Chełmży,** p. **inż. Adamiec** wyjaśnił zebranym rolę Przysposobienia Rolniczego w osiągnięciu lepszego jutra dla wsi i Polski, scharakteryzował pracę zespołów i dał ich ocenę oraz wyszczególnił udzielone nagrody, które ks. proboszcz wręczał wyróżnionym.

Najlepiej pracował zespół III stopnia uprawy ogródków warzywnych i wychowu kur z przodowniczką p. M. Karczmarzykówną na czele, jednak i pozostałe zespoły osiągnęły rezultaty w wiadomościach i pracy bardzo dobre i przeszły na stopnie wyższe sprawności p. rolniczego.

Wyróżnione zostały wszystkie zespoły — nagrodą w postaci 15 książek ofiarowanych przez Izbę Rolniczą na powiększenie biblioteki otrzymane w poprzednich latach, zespół męski I-go stopnia kursem PR im. Staszica dla dalszej nauki, zespoły II-go stopnia i III-go stopnia po sadzonce trwałego kwiatu (II stop.) i krzewu agrestu piennego (III stop.), a cała młodzież za pilną i wytrwałą pracę oraz bardzo dobre rezultaty udziałem w wycieczce do Torunia.

Pierwsze miejsce w zespołach osiągnęli: **St. Pawlikowski, K. Chacińska, M. Kaszewska, Z. Chacińska,** drugie miejsce: **St. Meszek, J. Sitniewska, St. Meszkówna i Z. Raciniewska** i otrzymali upominki w postaci książek, jaj wylęgowych i krzewów róż, a pozatem skromniejsze upominki otrzymali: **J. Wojciechowski, Br. Meszkówna, M. i St. Karczmarzykówny.** Fundusze na nagrody powyższe przydzielił Wydział Powiatowy pow. wąbrzeskiego.

W czasie wręczania nagród przybył na pokaz p. inż. Buczek, dyrektor Pom. Izby Rolniczej, który w przemówieniu swym zwrócił uwagę na potrzebę oświaty rolniczej i na rolę jaką w tej dziedzinie ma do spełnienia przysposobienie rolnicze. Pan dyr. inż. Buczek oglądając stoiska żywo interesował się eksponatami i pracą młodzieży i dodatkowo przyznał nagrodę w postaci pięknej książki dla p. **Rakusiówny** za pracę przodowniczki zespołu II stopnia i eksponaty.

Po zakończeniu zwiedzania wystawy młodzież dała urozmaicenia w okolicznościowych deklamacjach, pięknych i pomysłowych obrazkach scenicznych jak: ogródek warzywny i kwiatowy uosobiony przez konkursistki, śliczny taniec kwiatów i inne.

Piękny dzień pracy młodzieży peerowej w Rychnowie został zakończony zabawą taneczną.

Patrząc na prace młodzieży w Rychnowie, na pokaz jej, całkowicie przez młodzież zorganizowany i przeprowadzony, nabiera się przeświadczenia, że lepsze jutro Polski się szybko zbliża, a młodzież peerowska wydatnie się przyczynia do jego osiągnięcia.

Inż. St. Adamiec.

Mrożący krew w żyłach wypadek

na torze kolejowym pod Tczewem

Cztery osoby zabite

W sobotę, dnia 17 bm. zdarzył się pod Tczewem straszny wypadek.

Pociąg osobowy nr. 724, zdążający z Chojnic do Tczewa, najechał o godz. 16,04 na przejeździe kolejowym Suchostrzygi pod Tczewem na furmankę dwukonną, do której przyczepiony był z tyłu drugi wóz.

Furmanką tą przeprowadzał się z całym dobytkiem niejaki **Kletinowski,** z zawodu kołodziej. Kiedy przejeżdżał on przez tor, nadjechał nagle pociąg osobowy, który uderzył drugi wóz. W tym drugim wozie siedziało 5 osób: Kletinowski z żoną i trojgiem dzieci, który przeprowadzał się w tym dniu z Ocypla pod Starogardem do Mieścina.

W pierwszym wozie, który szczęśliwie ocalał, siedziały dwie osoby, w tym teść p. Kletinowskiego, **drugi natomiast wóz został porwany przez lokomotywę będącego w pełnym biegu pociągu i rozniesiony na przestrzeni 50 metrów.**

Klenitowski na moment przed samym zderzeniem wyskoczył z wozu i cudem poprostu uszedł śmierci. Odniósł on tylko lekkie obrażenia. Reszta zaś, t. zn. **żona Kletinowskiego Klara, lat 29 i dzieci, 7-letni Zygmunt, 5-letni Ferdynand i 4-letnia Helena zostali na miejscu zabici.**

Na przestrzeni 50 mtr. porozrzucane były członki zabitych. Tu i owdzie widniały czerwone plamy krwi.

Bezpośrednio po wypadku zjawił się na miejscu katastrofy **starosta pow. p. Zygmunt Muchniewski** i referent bezpieczeństwa p. **mgr. A. Kwiatkowski.**

Później zjechała na miejsce wypadku komisja sądowo-lekarska z Tczewa w osobach naczelnika Sądu Grodzkiego p. **sędziego Prauzińskiego,** lekarza powiatowego p. **dr. Korpolewskiego** i pow. kom. Pol. Państw p. **Skalskiego.**

Kto ponosi winę w tym wypadku, ustali komisja sądowo-lekarska. O jej dochodzeniach i wyniku nie omieszkamy zawiadomić naszych Czytelników.

KALENDARZYK

Poniedziałek, 19. 10.: Piotra.
Wtorek, 20. 10.: Jana Kantego.
Środa, 21. 10.: Urszuli.

PRZEWIDYWANY PRZEBIEG POGODY

Pogoda o zachmurzeniu zmiennym z przelotnymi deszczami. Temperatura dniem około 12 st. Silne i porywiste wiatry z kierunków zachodnich.

Dzień w Bydgoszczy

Poniedziałek, dn. 19 października

TELEFONY.

— **Pogotowie pożarowe 06.**
— **Pogotowie ratunkowe 26-15.**
— **Straż Pożarna 26-16.**
— **Policja Państwowa (centrala) 27-00.**
— **Zarząd Miejski (centrala) 26-00.**
— **Dorożki samochodowe 22-50 (postój: Jagiellońska) 22-51 (postój: Gdańska).**

DYŻUR APTEK.

— **Dyżur nocny aptek** do dn. 25 bm. włącznie pełnią: Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 11, tel. 30-50 i apteka pod Koroną, ul. Dworcowa 48, tel. 33-01.

Na bruku bydgoskim

— **Przed obchodem 18-letniej rocznicy wyzwolenia Ojczyzny.** Zarząd Grodzki Związku Strzeleckiego w Bydgoszczy zawiadamia, iż Zw. Strzelecki — jak corocznie — wydaje na dzień 11 listopada nalepki na okna. Nalepki te w cenie 10 gr dostarczy Zw. Strzelecki na zamówienie (przy zakupie ponad 150 szt. 10 proc. rabatu). Zamówienia kierować należy do Zarządu Grodzkiego Z. S. przy ul. Marsz. Focha 39 najpóźniej do dn. 25 bm.

— **Bydgoski Obwód Miejski LOPP.** prosi wszystkie instytucje, firmy, organizacje i osoby prywatne, które otrzymały listy dobrowolnych ofiar z okazji XIII Tygodnia L. O. P. P., aby zechciały zwrócić wspomniane lista do Sekretariatu Obwodu LOPP. ul. Konarskiego 5 a w terminie do 20. bm. Zebrane dary należy wpłacić wprost do K. K. O. miasta na konto LOPP. Wszelkie informacje w sprawach LOPP, zapisy na członków załatwia Sekretariat w schronie przeciwgazowym przy ul. Konarskiego 5 a tel. 36-70.

— **Dyrekcja Publicznej Szkoły Dokształcającej Zawodowej nr. 1. w Bydgoszczy (ul. Konarskiego 2)** podaje do wiadomości pp. mistrzom i pracodawcom, że lekcje dla uczniów przemysłu budowlanego (murarzy, cieśli, malarzy, blacharzy, zdunów) rozpoczną się w poniedziałek, dnia 2 listopada br. o godz. 15. Zgłoszenia nowych terminatorów należy uskutecznić do dnia 25 bm. — Po rozkłady lekcyj zgłoszą się uczniowie w sekretariacie szkoły w czasie od 26 do 31 bm.

— **Dwie posady dla rysowników.** Dział Katastralny 4 Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy ul. Jagiellońska 5 pokój nr. 74 przyjmie dwóch pracowników nie stałych do wykonywania kopij map katastralnych. wyciągów z ksiąg szkiców podstawowych i t. p. zamówień za wynagrodzeniem 25 proc. opłaty taryfowej, ogłoszonej w Dz. U. R. P. nr. 11 z r. 1934 poz. 91.

Podania z własnoręcznie napisanym życiorysem i referencjami składać pod wyżej wymienionym adresem do 23 10. 1936 r.

Podania nie uwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

— **Dlaczego** gdzieś daleko szukać szczęścia, opłacać portoria, mieć kłopoty z przekazami itd., kiedy szczęśliwą ćwiartkę nabyć możesz na miejscu w kolekturze Rzannego, Bydogszcz, Gdańska 25.

Zebrania — Odczyty

— **Tow. Gimn. Sokół III.** Dziś w poniedziałek ćwiczenia gimnastyczne dla seniorów od godz. 20—21, a dla juniorów od godz. 19—21 w sali gimnastycznej przy ul. Kordeckiego.

— **Baczność Marynarze!** W poniedziałek, dnia 19 bm. o godz. 19,30 odbędzie się zebranie miesięczne w nowym lokalu przy ul. Marsz. Focha nr. 39 parter lewo. Obecność obowiązkowa.

— **Tow. Oświat. „Lech".** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Mellerowej przy pl. Piastowskim. Zebranie ogródkarzy o godz. 18,30 — wykład o ogrodnictwie. Goście i sympatycy towarzystwa mile widziani.

Opieka nad nieślubnymi dziećmi

Chcąc zapewnić odpowiednią opiekę przy rodzinach zastępczych dzieciom nieślubnym, półsierotom oraz dzieciom zaniedbanym, **których liczba w mieście Bydgoszczy dochodzi do kilku set,** prosi Zarząd Miejski Obywatelstwo miasta Bydgoszczy oraz pobliskich powiatów o zgłaszanie do Wydziału Opieki Społecznej, przy ulicy Bernardyńskiej nr. 10, pokój nr. 1, rodzin **gotowych do przyjęcia dzieci na wychowanie bezpłatne celem późniejszej adoptacji, lub też za opłatą.** Starsze dzieci oddaje Zarząd Miejski również na wieś do rodzin włościańskich.

C. T. O. i K. R. stworzy odrębny wydział kultury wsi

Oczekiwana z niemałym zainteresowaniem przez sfery rolnicze decyzja prezydium Centralnego Towarzystwa i Kółek Rolniczych w sprawie ustosunkowania się Towarzystwa do Instytutu Kultury Wsi zapadła w środę. Prezydium C. T. O. i K. R. akceptowało wszczęte już przez biuro Towarzystwa prace w kierunku utworzenia przy Towarzystwie osobnego wydziału kultury wsi, postanawiając wydział taki zorganizować. Rada Wykonawcza wydziału powołana będzie w węższym zakresie. Z szerszym wyjściem prac wydziału postanowiono wstrzymać się do czasu opracowania statutu i uruchomienia powołanego do życia przez Rząd Instytutu Kultury Wsi.

Na marginesie konkursu fotograficznego Muzeum Szkolnego

Pierwsza wystawa fotografij młodzieży szkolnej w Bydgoszczy jest nowym dowodem żywotności i pożytecznej pracy **Muzeum Szkolnego,** kontynuującego już trzeci rok swą owocną działalność.

Główna wartość nowozorganizowanej wystawy prac fotograficznych i ciekawego konkursu fotografiki tkwi w naturze psychologicznej tej akcji. Konkurs i wystawa odsłaniają nam duszę młodzieży szkolnej z punktu widzenia sfery poszczególnych jednostek, sfery grupy społecznej i sfery ducha. W zgromadzonych fotosach odbija się podporządkowanie jednostki normom uczuć, sposobów myślenia i poglądów na świat, niekiedy zaś nawet początek rozwinięcia autonomicznej osobowości.

Dowodzi to niezbicie, że fotografika jest jednym z wielu skutecznych sposobów przeciwstawienia się niebezpieczeństwu czasów współczesnych.

Te „plastyczne" zadatki psychiczne, które nam młodzież odsłoniła, świadczą aż nadto o elastyczności skali konstytucji psychicznej człowieka i jego zainteresowań. Młodzież nie była skrępowana tematem, to też mamy sporo motywów: martwa natura, krajobraz, antropologia, folklor, geologia itd. — a przede wszystkim tematy najwdzięczniejsze, świadczące o zdrowych zainteresowaniach społecznych i poczuciu prawdziwego piękna — motywy morskie, fragmenty Gdyni i in.

Obecna wystawa w Muzeum Szkolnym spełni poza tym drugi ważny cel: rozszerzy niewątpliwie horyzonty myślowe młodzieży zwiedzającej salony fotografiki szkolnej, nietylko przez poznanie zalet wystawionych eksponatów, lecz również i braków, usterek i niedociągnięć. Przyczyni się do odkrycia motywów nowych i zachęci zapewne wielu do prób realizacji prac dobrych. Braki — wynikające raczej z przeciwności technicznych, niż z nieporadności autorów mniej udatnych eksponatów — pozwolą zwiedzającym na uniknięcie wad w przyszłej ich pracy.

Per aspera — ad astra!

Wystawcy dobrych prac zachęceni zostaną do dalszych wysiłków przez szereg nagród, ufundowanych przez firmy: Kodak, Alfa, Ero, Foton, Orion, Sisa, Księgarnię B-ci Bażańskich, Gieryna, Jankowskiego, Św. Wojciecha, Foto-Kamerę, Drogerię pod Łabędziem, Meinla, Musolfa i in.

Otwarcie wystawy Stefana Filipkiewicza w Muzeum Miejskim

Wczoraj, w niedzielę nastąpiło otwarcie wystawy prac znanego pejzażysty polskiego prof. **Stefana Filipkiewicza** w Bydgoszczy. Wystawą tą bydgoskie Muzeum Miejskie rozpoczęło swój nowy, jesienno-zimowy sezon działalności.

Otwarcia wystawy w obecności prof. Filipkiewicza i licznego grona przedstawicieli życia kulturalnego miasta dokonał w imieniu p. prezydenta Barciszewskiego dyrektor „Biblioteki Miejskiej" p. dr. **Belza.** Wśród obecnych znajdowali się również reprezentanci miejscowych władz z wicestarostą mgr. **Robakowskim** i przedstawicielem władz duchownych ks. kan. prob. **Schulzem** na czele.

Wystawa prac, prof. Filipkiewicza przedstawia się nader ciekawie. W salonach Muzeum zgromadzono ponad 75 najcelniejszych prac tego znanego malarza.

Twórczości prof. Filipkiewicza poświęcimy więcej uwagi w obszernej krytyce naszego recenzenta.

Na szalach Temidy

„Ślepa" odnoga niewiadomego pochodzenia...

W nielada przykrym położeniu znalazł się 27-letni mieszkaniec Bydgoszczy p. Bernard **Pastwa.** Wymieniony jest obuwnikiem i jako taki — z racji swego zawodu — prawie wszystkie wieczory spędza przy warsztacie „butologicznym". co znów z kolei ma tą niedobrą stronę. że naraża go na duże opłaty za światło. Rzecz to wiadoma: światło, jako każda siła — kosztuje. Zwłaszcza zaś w Bydgoszczy, t. j. mieście, które posiada aż dwie elektrownie.

Gdy rachunki za światło dopiekły panu Pastwie do żywego — ten „zoperował" licznik Elektrowni w ten sposób, że... ilość zużywanego prądu nie wpływała już w dalszym ciągu na wskazówki licznika, a pośrednio i rachunki.

Z wynalazku tego korzystał pan P. dość długo, jednak niedawno temu... urwało się ucho u dzbanu.

Sprawa się wydała i niefortunny obuwnik zasiadł onegdaj na ławie oskarżonych pod zarzutem poszkodowania Elektrowni Miejskiej na sumę 349.14 zł.

Podczas rozprawy podsądny nie przyznał się do winy, twierdząc, iż autorem „sztuki" jest nieznany jakiś osobnik, który w czasie pobytu w jego warsztacie założył „Ślepą odnogę". Sąd nie dał jednak wiary tłumaczeniu oskarżonego i skazał go na **pół roku więzienia** z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 3 lat.

Sporów nie likwiduje się przy pomocy kija

54-letni robotnik **Jan Rutkowski** w „radykalny" sposób likwiduje spory osobiste, przy czym w „dochodzeniu swych praw" nie zważa na żadne względy. Niedawno Rutkowski miał zatarg na tle eksmisyjnym z właścicielką domu, w którym mieszka. Nie czekając na rezultat sprawy sądowej, Rutkowski obił przy „pierwszej lepszej" sposobności właścicielkę domu, napadając ją w chwili, gdy wracała z kościoła do mieszkania.

Sąd skazał brutala na **7 miesięcy więzienia** z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata.

Ze sportu

Dziesięciobój lekkoatletyczny o mistrzostwo Pomorza

W Bydgoszczy odbył się na stadionie im. Marszałka Piłsudskiego **dziesięciobój lekkoatletyczny o mistrzostwo Pomorza.**

Dziesięciobój obsadzony został jedynie przez zawodników TS. Gdynia, Polonii bydgoskiej i SCG. Grudziądz i to w **liczbie zaledwie 4 zawodników.**

W ogólnej punktacji I miejsce zajął **Wiesław Kapsa** (Polonia Bydgoszcz) 4.708 pkt., II — **St. Ratajczak** (Sokół Gdynia) 4.662 pkt, III — **Stefan Skwiercz** (Sokół Gdynia) 4040 pkt. i IV — **Adalbert Luckau** (SCG Grudziądz) 3.838 pkt.

Uzyskane wyniki są dość słabe. Zwycięzca dziesięcioboju uzyskał w 100 m. — 12 s., skoku w dal 5.95 m. pchnięciu kulą — 10,91 m., skoku wzwyż 1,60 m., biegu 400 m. — 61,8 sek., 100 m. przez płotki 19,8 sek., rzucie dyskiem 33,76 m, skoku o tyczce 2,72 m., rzucie oszczepem 39.10 m. (wynikiem tym Kapsa wysunął się na czoło tabeli punktacyjnej) biegu 1000 m. — 5,30,4 sek.

Scena i kulisy

Z Teatru Miejskiego

Dziś, w poniedziałek i dni następnych do piątku włącznie ostatnie przedstawienia **„Carewicza"** melodyjnej operetki Lehara w premierowej obsadzie, w reżyserii M. Domoławskiego i pod kierownictwem muzycznym P. Kuczery.

Najbliższą premierą będzie znakomita komedia Adama Grzymały Siedleckiego **„Czwarty do brydża".** W głównych rolach wystąpią pp.: Paszkowska, Szabelakówna, Jaglarz, Połoński Serwiński. Reżyseria K. Koreckiego.

KINA:

ADRIA: „Wiedeń szaleje" z Magdą Schneider w soli głównej i nadprogram.
APOLLO: „Oczy czarne" i kolorowa bajka p. t. „Trzy małe kotki".
BAŁTYK: „Za krzywdę brata" i komedia.
KRISTAL: „August Mocny" i nadprogram.
MARYSIEŃKA: „Ostatnia serenada", oraz „Zaczęło się od pocałunku".
REWIA: „Pat i Patachon jako więźniowie" i „Burza nad Andami".

Kurs obrony przeciwgazowej dla piekarzy

Bydgoski Obwód Miejski Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej w porozumieniu z zarządem Cechu Piekarzy organizuje kurs obrony przeciwlotniczo-gazowej 10-godzinny **dla wszystkich piekarzy z treenu miasta Bydgoszczy.**

Zajęcia na kursie odbywać się będą w każdy wtorek w godzinach od 15—17. od 15 do 17.

Kurs rozpocznie się we wtorek, dnia 20 bm. o godz. 15 w schronie przeciwgazowym przy ul. Konarskiego 5a.

Wobec ważności zagadnienia obrony przeciwgazowej wśród ludności cywilnej, zarząd Bydgoskiego Obwodu Miejskiego L. O. P. P. apeluje do wszystkich członków Cechu Piekarzy o skorzystanie z kursu.

NASI MILUSIŃSCY NA SCENIE.

„Rewietka" szkoły powszechnej przy Miejskim Katol. Gimnazjum Żeńskim

Był afisz, a więc musi być i recenzja...

Afisz był „bajecznie kolorowy", wykonany z rozmachem według zasad najnowszej techniki graficzno-drukarskiej i głosił, że w dniu takim, a takim. o godz. 16 odbędzie się „rewietka" szkolna w auli Gimnazjum Żeńskiego. Na „rewietkę" tę zapraszały serdecznie „młode artystki".

Młode „artystki" — przyznać to trzeba szczerze — nie zawiodły sporego grona sympatyków, którzy w wyznaczonym dniu zgromadzili się w auli szkolnej. Może miejsce stanowiące „scenę" było zbyt szczupłe, oprawa widowiska nadto skromna, jednak sam wysiłek zespołu zasługuje na całkowitą pochwałę.

Począwszy od „słowa wstępnego" (pióra reżyserki „rewietki" p. **Zbierzchowskiej-Gadomskiej)** wypowiedzianego ze swadą przez ucz. kl. 6a **M. Terlicką** do ostatniego „przebojowego" numeru rewiowego, dziarskiego „krakowiaka" — wszystko to zachwyciło publiczność. bawiąc zwłaszcza najmłodsze audytorium — rówieśniczki i rówieśników zespołu amatorskiego.

Na bogaty program złożyły się popisy chóru szkolnego, obrazki sceniczne, śpiewy solowe, tańce i deklamacje. Z grona wykonawców wymienić należy: chór klas 6a i b deklamatorkę **Łukawską** z kl. 3, **Gadomską** z kl. 4, **Szyperską** z kl. 6a, solistkę **Bargiełłę** z kl. 3, **Lewandowską, Kanicką, Schmidtównę, Szczerkowską, Górską, Kochańską** z kl. 3. **Erikę i Krystę Dindingerówny, Malinowską** z kl. 6a i in.

Na specjalne wyróżnienie zasługują wykonawczynie pięknej scenki pt. „Sen Marysi", pouczającej dzieci o oszczędności. Marysią była uczenica **Kornaszewska**, a „grosikami", z których tworzą się tak pożyteczne złotówki jej rówieśniczki: **Barciszewska, Siniarska, Srzednicka, Wirska, Sielużycka i Fryderówna.** Zespół „grosików" uzupełniała „skarbonka" **(Kubalewska)** i „książeczka P. K. O." **(Iłowiecka).**

Roześmiane oczęta dziatwy obecnej na „rewietce" i zadowolone twarze rodziców świadczyły najlepiej, iż trud reżyserki p. Zbierzchowskiej-Gadomskiej i całego zespołu pomocniczego opłacił się całkowicie.

(Czek.)

Zamiast podatku - praca doraźna

Szczegóły dekretu o zastępczej służbie wojskowej

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej o zastępczej służbie wojskowej ogłoszony będzie urzędowo w najbliższych dniach. Postanowienia jego będą wprowadzone w życie po raz pierwszy w 1937 r. Równocześnie skasowany zostanie podatek wojskowy, opłacany dotąd przez tych mężczyzn, którzy z jakichkolwiek powodów nie odbywali służby wojskowej. W roku bieżącym podatek wojskowy płacony będzie po raz ostatni.

Zastępcza służba wojskowa tego typu, jaką wprowadzi nowy dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, nigdzie jeszcze dotąd w Europie nie istnieje.

Podstawowym postanowieniem nowego dekretu będzie przepis, ustalający, że mężczyźni, którzy nie odbyli służby wojskowej, powołani będą do bezpłatnego odpracowania 30-tu dni w ciągu 5-ciu lat, a więc po 6 dni w każdym z następujących po sobie lat.

Mężczyźni, którzy bez odbywania służby wojskowej przeniesieni zostali do rezerwy, jako „nadkontyngentowi" — rozpoczną odbywanie 6-ciodniowej zastępczej służby pracy w roku, w którym ukończyli 25 lat. Ukończą więc odbywanie tej służby w 30-tym roku życia.

Mężczyźni, którzy w komisjach poborowych otrzymali z powodu defektów fizycznych kategorię „C" (pospolite ruszenie z bronią) lub kategorię „D" (pospolite ruszenie bez broni), powołani będą po raz pierwszy do zastępczej służby pracy z chwilą ukończenia 21 lat i ukończą ją w wieku 26-ciu lat. W tym samym okresie swego życia odsługiwać będą służbę zastępczą mężczyźni, zwolnieni od służby wojskowej z art. 62 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, tj. t. zw. jedyni żywiciele rodzin oraz ci, którzy odziedziczyli gospodarstwa wiejskie, jeżeli nie przesłużyli w wojsku 5-ciu miesięcy.

Każdy z powołanych wykonywać będzie pracę fizyczną, do jakiej jest zdolny, przy czym inteligenci lub specjalnie ukwalifikowani mogą być użyci do prac specjalnych.

Podczas wypełniania służby zastępczej każdy do niej powołany żywić się będzie sam, o ile praca wykonywana będzie na terenie gminy, w której stale zamieszkuje. O ile teren pracy będzie oddalony o 5 co najmniej kilometrów od granic jego gminy — wówczas wyżywienie oraz środki przejazdu do miejsca pracy będą mu dostarczone.

Wobec wszystkich pracujących stosowane będą postanowienia ustawowe o pracy, zarówno co do długości dnia pracy, jak i co do odszkodowań za kalectwo, chorobę nabytą itd.

Do zastępczej służby pracy powoływać będzie corocznie gmina i gmina również administrować będzie pracą oraz określać jej cele w ramach planów ogólno-państwowych.

Praca poświęcona będzie celom, związanym przede wszystkim z zadaniami obrony państwa, a więc budowie boisk sportowych, pływalni, strzelnic, zadrzewianiu dróg i osiedli, zalesianiu, budowie studzeń, konserwacji dróg itd.

Pod Jędrzejowem zamordowano 5 osób

Kielce 18. 10. (PAT). W nocy na 16 bm. we wsi Stawy gminy Mierzwin pow. Jędrzejowskiego **nieznani sprawcy zamordowali 5 osób,** a mianowicie właściciela składu **Moszka Szmulewicza, jego żonę, matkę i kuzynkę oraz nauczyciela języka hebrajskiego,** którego nazwiska dotąd nieustalono. Po dokonaniu zbrodni bandyci zbiegli nie zatrzymani przez nikogo. **Obława za uciekającymi bandytami trwa.**

Przed kołem szczęścia

O zdobyciu pieniędzy marzą wszyscy, najgoręcej ci, którym życie skąpi swych uśmiechów i radości. Zdobyć pieniądze nie jest jednak rzeczą łatwą w dzisiejszych czasach. Więc ten i ów próbuje szczęścia na drodze hazardu.

Gry hazardowe kończą się prawie zawsze jednakowo: przegraną. I to nie taką przegraną, na jaką ostatecznie gracz mógłby sobie pozwolić, ale z reguły przegraną, przewyższającą możliwości płatnicze ryzykanta. Skutki takich przegranych są po największej części tragiczne i czytamy o nich — niestety — dość często w kronice nieszczęśliwych wypadków: „pan X odebrał sobie życie, powodem zamachu samobójczego była większa przegrana".

W grach hazardowych niewiadomo ile można wygrać i — co ważniejsze — niewiadomo ile można przegrać. Wygrywa jeden, przegrywa z kretesem stu. To jest reguła.

Na tej drodze do pieniędzy się nie dojdzie.

Ludzie, którzy lgną mimo to do hazardu gdy się ich przekonywa, że są inne pewniejsze i bezpieczniejsze sposoby dojścia do majątku, że istnieją inne rodzaje gry, pozbawione hazardu i nie narażające na utratę czci, honoru i życia, odpowiadają: „Ba, ale nie mam cierpliwości, nie mogę czekać, a tu może w jednej chwili zbogacę się".

Oczywiście, desperatom, którzy chcą skręcić kark, trudno wyperswadować, że schody istnieją po to, aby zejść po nich bezpiecznie z czwartego piętra, zamiast skakać z okna na ulicę.

Każdy jednak rozsądny człowiek rozumie, że cierpliwość i wytrwałość jest w życiu konieczna. Dla każdego jest jasne, że tylko spokojna, celowa, nie narażająca na uszczerbek materialny gra na Loterii Państwowej może prowadzić do pożądanego celu — do wygranej.

Na tysiące liczy się już dzisiaj ludzi, którzy zapewnili sobie Jutro i patrzą pogodnie w przyszłość, dzięki Loterii Państwowej.

Nie jest więc wcale paradoksem powiedzonko jednego ze szczęśliwych graczy, znanego szerszym warstwom publiczności w stolicy:

„Gdyby Loterii nie było, należałoby ją wymyśleć".

†

W piątek, dnia 16 października 1936 r. zmarł nagle

ś. p.

Jan Gundelach

Reprezentant Banku i T-wa Wzaj. Ubezp. „Vesta"

W Zmarłym tracimy długoletniego pracownika, który doświadczenie, energię i pracę poświęcił Instytucjom naszym, miłując je całym sercem.

Zarząd

Banku i Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „VESTA" w Poznaniu.

7411

†

Dnia 16 października 1936 r., zmarł nagle, długoletni nasz współpracownik

ś. p.

Jan Gundelach

rotmistrz rezerwy

Szlachetne zalety charakteru Jego zjednały Mu szczerą sympatię i ogólny szacunek, to też pamięć po Nim w sercach naszych nigdy nie zaginie.

Kierownictwo i Urzędnicy

Banku i Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „VESTA" Oddział w Grudziądzu.

7410

Czy nowy zamach na emerytury kolejarzy?

Jak się dowiadujemy od Związku Pracowników Kolejowych, w ostatnich czasach krążą pogłoski, że w najbliższym czasie Ministerstwo Komunikacji zamierza zreformować jeszcze raz ustawodawstwo emerytalne dla kolejarzy. M. in. krąży wersja, że ma być przedłużony okres wyczekiwania na zaopatrzenie emerytalne z 35 lat na 40.

W związku z tym zarządy główne Związków Pracowników Kolejowych zamierzają interweniować u p. Ministra Komunikacji.

Zniżki kolejowe z uzdrowisk czynnych zimą

Zgodnie z przepisami taryfy osobowej polskich kolei państwowych, z dniem 31 bm. przestaje obowiązywać ulga kolejowa dla osób, powracających z uzdrowisk, nieczynnych w czasie zimy. Natomiast ulga ta w wysokości 33 proc. w drodze powrotnej przysługuje przez cały rok osobom, wracającym z następujących uzdrowisk całorocznych, względnie prowadzących sezony zimowe:

Czarniecka Góra, Druskieniki, Horyniec Zdrój, Inowrocław, Iwonicz, Jaremcze, Jaworze, Krynica, Nałęczów, Otwock, Rabka, Rudka, Szczawnica, Truskawiec, Wisła, Worochta, Zakopane, i Żegiestów.

Zniżka powrotna z uzdrowisk przysługuje osobom, które przebywały w uzdrowisku conajmniej 14 dni i powracają do stałych miejsc swego zamieszkania, oddalonych od uzdrowiska conajmniej o 100 km.

Kościół wystawiony przez pogan

Na wybrzeżu mallabarskim w Kallikadu został wybudowany i niedawno poświęcony kościół, pomimo, że mieszkają tam tylko 2 rodziny katolickie. Pieniądze na budowę dali poganie. Od niepamiętnych czasów istniała tam kapliczka św. Sebastiana, dowód, że próbowano założyć ośrodek chrześcijański. Pozostała kapliczka, która tak jak św. Sebastian otaczana była czcią przez pogan. Wzburzone morze dnia pewnego pochłonęło kapliczkę. Wielbiciele św. Sebastiana postawili sobie nową, która gromadziła tłumy, zwłaszcza podczas uroczystości ku czci świętego. Poganie miejscowi są niezmiernie hojni na dobre dzieła, między innemi wybudowali szkołę i przyczynili się do budowy kościoła w Kilopana. Obecnie wybudowano w samym Kallikadu obok kaplicy kościół z składek pogańskich, co najprawdopodobniej przyczyni się do ich nawrócenia. Kallikadu nadaje się pierwszorzędnie na centrum działalności misyjnej, leży bowiem na linii komunikacji rzecznej

Odznaczenie kolektora Loterii Państwowej

P. Władysław Kaftal, właściciel Kolektury Loterii Państwowej w Katowicach, decyzją Kapituły odznaczeń został odznaczony z okazji XIII Tygodnia LOPP. srebrnym Krzyżem Zasługi za wieloletnią pracę i zasługi położone dla tej organizacji.

Służba domowa w Poznaniu musi posiadać świadectwo zdrowia

Towarzystwo Medycyny Społecznej w Poznaniu rozpoczęło akcję, zmierzającą do wprowadzenia obowiązkowych świadectw zdrowia dla służby domowej, stwierdzono bowiem, że śród służby szerzą się najwięcej choroby zakaźne — weneryczne i gruźlica, co zagraża zdrowiu domowników, a zwłaszcza dzieci.

Towarzystwo opracowało memoriał do władz państwowych i narazie dąży do wprowadzenia świadectw zdrowia w drodze inicjatywy prywatnej w porozumieniu z organizacjami kobiecemi. Związek Pań Domu w Poznaniu na posiedzeniu swym rozważał tę sprawę i akcję Towarzystwa Medycyny Społecznej przyjął z wielkim uznaniem.

Kilka słów o tradycji

Niewątpliwie oblicze każdego społeczeństwa nacechowane jest jego przeszłością i kultem dawnych obyczajów. Katolickie, odwieczne „święto umarłych", jest właśnie przykładem takiego kultu i pieczołowitości, jaką otaczamy groby. Fakt że dla uczczenia zmarłych ukazały się na rynku estetyczne i pomysłowe lampki nagrobkowe firmy POLO wł. Fr. Hawliczek, należy powitać z całym uznaniem. **Niech więc na każdym grobie płoną lampki nagrobkowe firmy POLO.** 7348

Detektorowicze płacą 1 złoty miesięcznie

Jak się dowiadujemy już w najbliższym czasie ukaże się zarządzenie Pana Ministra Poczt i Tel. w sprawie opłat radiowych. Zarządzenie to przyniesie posiadaczom odbiorników detektor. obniżenie abonamentu radiowego z 3 zł. na 1 zł. miesięcznie. W ten sposób abonament jednozłotowy, który przysługiwał dotychczas jedynie małorolnym, rozszerzony zostanie na wszystkich detektorowiczów. Zarządzenie to przyczyni się niewątpliwie do wzrostu abonentów detektorowych tak na wsi jak i w mieście.

Programy radiowe

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI

Poniedziałek, 19 października

6,30 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze". 6,33 Gimnastyka. 6,50 Muzyka (płyty). 7,15 Dziennik poranny. 7,25 Programy lokalne. 8,00 Audycja dla szkół. 8,10—11,30 Przerwa. 11,30 a) „W krainie czarnych ludzi i dzikich zwierząt" — pogadanka dla dzieci starszych d-ra Ludwika Anliksteina; b) Muzyka (płyty). 11,57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12,03 Koncert orkiestry wojskowej (z Wilna). 12,40 „O niektórych trudnościach wychowawczych": „Samowola" — pogadanka — wygł. Zofia Charszewska. 12,50 Dziennik południowy 15,00 Wiadomości gospodarcze. 15,15 Programy lokalne. 16,15 „Nowa pisownia — wskazówki praktyczne" — d-ra Henryka Friedricha. 16,30 Utwory dwufortepianowe w wykonaniu Ignacego Rosenbauma i Jerzego Sulikowskiego. 17,00 „Od Leszczyńskiego do Konarskiego" — odczyt — wygł. Kazimierz Piwarski (z Krakowa). 17,15 Trio Salonowe Polskiego Radia. 17,50 „Lanital i tkaniny szklane" — pogadanka — wygł. inż. Ludwik Awin. 18,00 Pogadanka aktualna. 18,10 Programy lokalne. 18,50 „Co wam powiem o zdrowiu" — gawęda dla młodzieży wiejskiej — wygł. dr Marcin Kacprzak. 19,00 Audycja żołnierska. 19,35 Fryderyk Smetana: Kwartet Smyczkowy e-moll. Wykonawcy: Drezdeński Kwartet Smyczkowy. 20,05 Koncert muzyki jugosłowiańskiej. Wykonawcy: Ludmiła Siatin (śpiew), Potar Dumicic (fortepian). 20,45 Dziennik wieczorny. 20,55 Pogadanka aktualna. 21,00 „Od Sygietyńskiego do Brzozowskiego" — wieczór literacki, poświęcony krytyce ostatniego półwiecza — w oprac. Stan. Adamkowskiego. 21,30 Koncert w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej P. R. pod dyr. Grzegorza Fitelberga. 23,00—23,30. Programy lokalne dla Warszawy i Łodzi.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA

7,25 Parę informacyj. 7,30—8,00 Muzyka z płyt (z Warszawy). 13,00—14,00 Wszystkiego po trochu (płyty). 15,15 Koncert reklamowy. 15,35 Pogadanka społeczna. 15,40 Wirtuozowska muzyka fortepianowa (płyty). 16,00—16,15 Skrzynka dla dzieci — omówi Zofia Bogusławska. 18,20 Pogadanka aktualna. 18,30 Fragmenty z oper Giacomo Puccini'ego (płyty). 18,45—18,50 Program na jutro. 21,30—22,00 Utwory skrzypcowe w wyk. Vasy Prihody (płyty).

ZAGRANICA

20,10 Monachium „Legenda o św. Elżbiecie" — oratorium Liszta. 20,40 Mediolan. „Roześmiana Florencja" — operetka Raffaelli.

UWAGA! DZIECI!

Zbierzcie się wszyscy przy głośnikach radiowych w poniedziałek 19. o godzinie 16.00. Znana wam z innych audycji p. Zofia Bogusławska opowie wam kilka ślicznych bajek i poda treść kilku zagadek. Starajcie się je rozwiązać. Za trafne rozwiązania wylosowane zostaną nagrody. Za tem w poniedziałek o godzinie 16 wszystkie dzieci słuchają radia. Zapamiętajcie sobie. Że w trzecią środę każdego miesiąca Rozgłośnia Pomorska w Toruniu nadawać będzie pogadanki dla dzieci, urozmaicane ślicznymi bajkami.

O INWESTYCJACH NA WYBRZEŻU

Skrawek polskiego wybrzeża, jako najważniejszy odcinek całego kraju stoi w planie wielkich inwestycyj na pierwszym miejscu. W związku z zainteresowaniem stanem robót na wybrzeżu — czego wyrazem jest wycieczka parlamentarna Sejmu i Senatu, bawiąca na Pomorzu, Rozgłośnia Pomorska nada w dniu 19 bm. o godz. 18,20 w zasięgu regionalnym aktualną pogadankę na temat stanu robót inwestycyjnych na Pomorzu w opracowaniu red. Mieczysława Bagińskiego.

TORUN

SPRZEDAŻ

OKULARY
najkorzystniej
u M. GRODZKIEGO, Toruń
Chełmińska 5
telefon 2585 6654Ck
Asygnaty Kredyt Kupiecki.

WYBÓR TANIO

G. HEYER
SZEROKA 6
tel. 1517. 6933C

Oliwy
smary, tawot
karbolineum

Kit
szklarski gwarantowany
na czystym pokoście

Kamień
do pszenicy, trucizna
na wszelkie robactwo

Szczotki
pendzle, wycieraczki,
płaty

Farby
pokost, lakiery,
terpentyna

Frotery
wióry, froterówki,
skurzawki

Świece
gromnice i pokojowe

kupujesz najkorzystniej,
bo towar solidny
w Hurtowni
Jan Kapczyński
Szeroka 35. 6866

Zamiana mebli!
Nowość! Nowych mebli, pokojów lub pojedyńczych, dostarczam a odbieram używane jako wpłatę.
Toruń — Prosta 5.
Spamiętaj! 3863 C

Oliwy
do maszyn, Smarowidła na osie, Tran na skórę, Szczotki, poleca tanio Drogerja
Gałdyński
Szeroka 9. 5409C

Pączki 15 gr.
w „Italii"
Toruń. 7354Ck

Chcesz sobie polepszyć byt? —
to niezapomnij nabyć losu 1. kl.
w znanej z wysokich wygranych
KOLEKTURZE ANTONI TUZ
STAROGARD, Rynek 8, tel. 261.
Tam padają zawsze wysokie wygrane.
Ciągnienie I. kl. już od 22. października b. r.
Cwiartka losu kosztuje tylko 10.— zł
GŁÓWNA WYGRANA
1.000.000.— zł.
Pamiętaj, że w Starogardzkiej Kolekturze szczęście zawsze graczom sprzyja!
Nie zwlekaj **tylko zakup jeszcze dziś szczęśliwy los!** P. K. O. 207,797.
7387

Sygnatura: Km. III. 2669/35. (7404

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI RUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru Wojciech Janowski, mający kancelarję w Grudziądzu, ul. Legionów nr. 15 na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 20 października 1936 r. o godz. 13-tej w Szumiłowie pow. Grudziądz, odbędzie się 1-sza licytacja ruchomości, należących do Hieronima Kulwickiego, składających się z dwóch stogów żyta a c. 200 ctr. na młynku, oszacowanych na łączną sumę zł. 2000,—

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Grudziądz, dnia 14 października 1936 r.

(—) Wojciech Janowski, komornik.

Powrócił 6945
Dr. med. Leon Budkiewicz
lekarz-specjalista uszu, nosa i gardła.
Ordynuje codziennie od 9—11 i od 17—19-tej.
Grudziądz, Groblowa 18, II p., m. 5, tel. 1448.

PRZETARG.

W dniu 29 października br. o godz. 8,30 odbędzie się w kancelarii oficera żywn. 65 p. p. przetarg na dostawę jarzyny świeżej, jarzyny twardej oraz ziemniaków na czas od 1 listopada 36 do 1 kwietnia 1937 r.

Oferty w zalakowanych kopertach należy przesłać do kwatermistrza 65 p. p. do dnia 29 października br. godz. 8 rano.

Pierwszeństwo mają rolnicy lub zarząd kółek rolniczych.

Władza wojskowa zastrzega sobie dowolny wybór oferenta względnie nie przyjęcia żadnej oferty.

Kwatermistrz 65 p. p.: (—) Hyży, major.

Zl. 881-Gr. 7406

PRZETARG NIEOGRANICZONY.

Starostwo Powiatowe Tczewskie w Starogardzie ogłasza nieograniczony przetarg na wykonanie budowy domu dla Kontroli Skarbowej pod Miłobądzem o kubaturze 258 m^3.

Bliższe informacje, rysunki oraz ślepe kosztorysy i warunki przetargowe można nabyć w Referacie Budowlanym w Starogardzie, ul. Skarszewska Nr. 18, pokój nr. 58 za zwrotem kosztów w kwocie 2,— zł.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 23 października 1936 r. o godzinie 12-tej w Referacie Budowlanym.

Do oferty należy dołączyć wadium w wysokości 3% oferowanej sumy, przy czym zastrzega się prawo dowolnego wyboru oferenta oraz unieważnienia preztargu bez podania motywów.

Zl. 870-9) (7405

SWETRY
pulowery, mundurki wełniane à la Bleylego, berety, rękawiczki, wełnę pończoszniczą i swetrową
w wielkim wyborze poleca najtaniej
PAWILON POŃCZOCH
TORUN, Król. Jadwigi nr. 12/14.

Sygnatura: Km. III. 1267/36 i 1327/36. (7403

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI RUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru Wojciech Janowski, mający kancelarię w Grudziądzu, ul. Legionów nr. 15 na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 20 października 1936 r. o godz. 13-tej w Gołębiewku pow. Grudziądz, odbędzie się 1-sza licytacja ruchomości, należących do Tadeusza i Zofii Wyganowskich składających się z 9 garniturów ubrań męskich kompl. ciemnych marynarkowych, 1 garnituru sportowego i 4 garniturów jasnych sportowych, 4 par butów z cholewami, w tem 2 pary bronzowych na prawidłach i 2 pary czarnych, oraz samochodu osobowego kompl. na biegu firmy „Sunbeam" nr. motoru 201691 nr. rej. PM 50184, oszacowanych na łączną sumę zł 3360,—

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Grudziądz, dnia 14 października 1936 r.

(—) Wojciech Janowski, komornik.

Km. 730/36. (7413

OBWIESZCZENIE
O LICYTACJI NIERUCHOMOŚCI.

Komornik Sądu Grodzkiego w Toruniu rewiru II. Bernard Linde mający kancelarię przy ul. Kopernika 24 na podstawie art. 676, 679 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że dnia 20 listopada 1936 r. o godz. 11,30 w Sądzie Grodzkim w Toruniu sala 33 odbędzie się sprzedaż w drodze egzekucji należącej do dłużniczki Julii Rudowej zam. w Bydgoszczy ul. Grunwaldzka 78 nieruchomości wiejskiej składającej się z domu mieszkalnego murowanego wraz z stajnią, oborą i chlewem pod jednym dachem, chlewu i stodoły o ogólnym obszarze 11,40,23 ha zapisanej w księdze gruntowej Łążyn karta 168 znajdującej się w przechowaniu w Sądzie Grodzkim w Toruniu.

Nieruchomość została oszacowana na kwotę 10.168,96 zł, cena zaś wywołania wynosi 7.622,97 zł.

Licytant przystępujący do przetargu powinien złożyć rękojmię w gotowiźnie w kwocie 1.016,89 zł. albo w takich papierach wartościowych bądź książeczkach wkładkowych instytucyj, w których wolno umieszczać fundusze małoletnich, papiery wartościowe przyjęte będą w wartości trzech czwartych części ceny giełdowej.

Przy licytacji zachowane będą ustawowe warunki licytacyjne, o ile dodatkowem publicznem obwieszczeniem nie będą podane do wiadomości warunki odmienne. Prawa osób trzecich nie będą przeszkodą do licytacji i przysądzenia własności na rzecz nabywcy bez zastrzeżeń, jeżeli osoby te przed rozpoczęciem przetargu nie złożą dowodu, iż wniosły powództwo o zwolnienie nieruchomości lub jej części od egzekucji i uzyskały postanowienie właściwego Sądu nakazujące zawieszenie egzekucji.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni przed licytacją wolno oglądać nieruchomość w dni powszednie od godziny 8-mej do 18-tej, akta postępowania egzekucyjnego przeglądać można w Sądzie Grodzkim w Toruniu, sala nr. 44.

Toruń, dnia 12 października 1936 r.

(—) Bernard Linde,
Komornik Sądu Grodzkiego rewiru II.

Skórzane kurtki
płaszcze, czapki, teki i t. p. w kolorach, czarnym i brązowym farbuje się i odświeża jak nowe po cenach bardzo przystępnych. Białkowski Toruń, Kopernika 41.
6478Ck

TAPETY
borty, listwy. Wielki wybór, niskie ceny poleca
Hurtowna Drogeria
T. RZYMKOWSKI
Toruń, ul. Szeroka 43.
(6955Ck

Dom
nowy w Toruniu kupię, wpłacę 16—20 tys. Oferty do „Dnia Pomorza" w Toruniu pod 1122 N. (7336Ck

KUPNO

Kupię
30 do 40 ctr. kartofli fabrycznych. Oferty do Administracji „Dnia Pomorza" pod nr. 6412. Ck

MIESZKANIA WOLNE

2 pokoje
komfortowo umeblowane, dla inteligentnej osoby lub bezdzietnego małżeństwa. Toruń, Bydgoska 58. m. 6.
6992Ck

3 pokoje
z kuchnią, gaz i elektr., balkon I ptr. wolne od 1. XI. 36. Wiadomość w Filii „Dnia Pomorza" Toruń.
7400Ck.

4 pokoje
z kuchnią, łazienką I ptr. do wynajęcia. Wiadomość „Dzień Pomorza" — Toruń.
7324C.

DZIERŻAWY

Do wynajęcia
biuro na parterze przy ul. Mostowej róg Ciasnej nr. 7. Informacyj udzieli biuro Ekspedycji, Toruń, Łazienna 14. 7346Ck

RÓŻNE

Flaczki
u
KANTOROWICZA
to
rozkosz
Toruń, Szeroka 18.
7152

Wzorowa Kuchnia Dietetyczna
wydaje smaczne obiady i kolacje po cenach umiarkowanych.
Żeglarska 5., I. piętro.
Telefon 15-86.
6888Ck

GDYNIA

Korzystajcie, na dogodnych warunkach można kupić
MEBLE
w dużym wyborze. Gdynia, Św. Jańska **73.**
STEFAN GABAŁA
Proszę zwrócić uwagę na numer domu. 5616M.

Willa
w Gdyni, bliźniak, nowa. Cena 29.000 zł Wpłaty 20.000 zł., reszta w pół roku. Dochód 350 zł miesięcznie. Zgłoszenia: „Gazeta Morska Ilustr." Gdynia pod „Wiktoria 1149". (7213

Kupuję
w Gdyni i płacę natychmiast gotówką: każdą ilość akt, skryptów itp. celem spakowania i wysyłki do fabryk, również każdą ilość makulatury. Erich Kagan, Gdańsk, Langebrücke 25/26, telef. 22290 i 51963. (7207Mk

Poszukuję
kupna domu przy wpłacie 70 tys. Obejmę dług B.G.K. Oferty pod „1183" do „Gazety Morskiej Ilustr." Gdynia. 7381Mk

Dom
2 piętrowy w Orłowie 872 m^2 plac, 15 ubikacyj, dochód 350 zł. miesięcznie. Cena 27.000 zł., wpłaty 20.000 zł. Zgłoszenia pod „Wiktoria 1151" „Gazeta Morska Ilustr." Gdynia. (7211

Dom
w Gdyni nowy z pierwszych rąk do nabycia, w dobrym miejscu położony, cena 35.000 zł., w tym dług B. G. K. 7.000 zł. Wpłaty 28.000 zł. Dochód roczny 4.800 zł. Zgłoszenia: „Gazeta Morska Il." Gdynia pod „Wiktoria 1150". (7212

Dom
w Gdyni, w centrum miasta 430 m. placu, 18 m. frontu, niewykończony, budowa 5 piętrowa, 18 m. frontu. Parter i I piętro gotowe. Na parterze 4 składy. Cena 115.000 zł., dochód 1250 zł. miesięcznie. Zgłoszenia pod „Wiktoria 1148" „Gazeta Morska Ilustr." Gdynia. (7205

Okazja
Za pożyczki państwowe można nabyć wszelkie towary konfekcji, galanterii i obuwia. R. Nagórska, Gdynia, Starowiejska 5. 7409Mk.

Potrzebna buchalterka-
bilansistka-kasjerka. Ścisły życiorys wraz z kopiami świadectw, których się nie zwraca, proszę nadsyłać: Składnica Rolnicza, Gdynia, Morska 132. Pensja około 100 zł. miesięcznie wraz z mieszkaniem i całkowitym utrzymaniem. 7408Mk.

Meble biurowe
urządzenia składowe, okna drzwi, oraz wszelkie prace stolarskie wykonuje na miejscu 6860 M
Gdynia, ul. Lipowa 11
telefon 21-88
BYDGOSKA FABRYKA MEBLI BIUROWYCH

TCZEW

Kamienica
3 piętrowa murowana w dobrym punkcie, mieszkanie z łazienkami, gaz elektryczność cena 54,000 zł. zaraz do sprzedania: wiadomość Tczew, Kopernika 8 I p. m. 3. 7407Tk.

BYDGOSZCZ

Konie rzeźne
kupuje i prosi o zgłoszenia. W. Preuhs Bydgoszcz, Dworcowa 104, tel. 3355. 7096B

FUTRA
najsolidniej, najmodniej i najtaniej wykonuje chrześcijańskie, największe i najpopularniejsze na Pomorzu kuśnierstwo, STANISŁAW RUDAK, Bydgoszcz, ulica Dworcowa 70 telefon 19-05.
5122B

Najkorzystniejszy zakup
broni, amunicji i przyborów 6363
myśliwskich tylko w specjalnym składzie broni
„Hubertus"
Bydgoszcz, ul. Grodzka 8
(narożnik Mostowej).
Reperacja broni. Kupna okazyjne

GDAŃSK

Sopoty
Photo-Drogeria, bezkonkurencyjna, z licencją na kosmetykę, do odstąpienia. Pośrednicy wykluczeni. Niskie komorne. Cena 20,000 zł w gotówce. Oferty do „Gazety Gdańskiej" pod nr. 842. 7402Gdk.

Odwiedzajcie
WEITZ' KAFFEE STUBEN
Gdańsk, Langgasse 69.
Ulubiony zakład gastronomiczny.
Godny uwagi zimny bufet.
905

Grzeczny grubas.

— Czy mogę służyć pani parasolem? **Zmieścimy** się pod nim oboje.

OGŁOSZENIA:

wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej	0.20 zł
w tekście na pierwszej stronie	1.00 zł
w tekście na drugiej i trzeciej stronie	0.80 zł
w tekście na dalszych stronach	0.50 zł

Drobne za słowo 15 gr. Pierwsze słowo i wyrazy tłustym drukiem liczymy podwójnie.
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25 proc. drożej.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25 proc. zniżki.
Komunikaty 50 gr za wiersz.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeż. miejsca 20 procent nadwyżki. W W. M. Gdańsku cennik ogłoszeniowy jest identyczny z cennikiem dla Polski, z tem jednak, że rachunki mogą być regulowane w guldenach gdańskich na podstawie notowań Giełdy Gdańskiej z dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

ABONAMENT MIESIĘCZNY WYNOSI:

W ekspedycji miejscowych agencyj	2.00 zł
Z odnoszeniem do domu	2.20 zł
Przez pocztę z odnoszeniem do domu	2.40 zł
Pod opaską	4,50 zł
W Gdańsku przez pocztę . 2.32 gd; przez gońca	2.00 gd
W Gdańsku z odbieraniem w administracji wprost	1.75 gd
Zagranicą	4.00 zł

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie, strajki) Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.

Redaktor odpowiedzialny:
Wacław Wytyk, Toruń, ul. Mickiewicza 41.

UWAGI:

Ogłoszenia drobne przyjmujemy wyłącznie za gotówkę. Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. Ogłoszenia drobne przyjmujemy jedynie do 50 słów, powyżej — liczymy według rozmiaru. Zastrzeżeń miejsca dla ogłoszeń drobnych nie przyjmujemy, dla innych tylko wówczas, gdy za takie zastrzeżenie zostanie zapłacona przewidziana w cenniku 20 proc. nadwyżka. Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia, nie upoważniają do żądania zwrotu gotówki, ani też nie zobowiązują Administracji do bezpłatnego powtórzenia ogłoszenia. Uzasadnione reklamacje będą uwzględniane o ile zostaną wniesione do dni 8-miu od daty ukazania się ogłoszenia, lub od daty otrzymania rachunku. Przy sądowem ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk i przepisane miejsce ogłoszenia Administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Grimsmann, Gdańsk, Kassubischer Markt 21, I. p. — Redaktor odpowiedzialny na Bydgoszcz: Czesław Kościelski, Bydgoszcz ul. Marsz. Focha 12. — redaktor odpowiedz. na Gdynię: Wiktor Mielnikow, Gdynia, ul. Min. Kwiatkowskiego, gmach „Paged'u". — Redaktor odpowiedzialny na Grudziądz: Wacław Gańcza, Grudziądz, Plac 23 Stycznia 10, I. — Redaktor odpowiedzialny na Tczew: Leon Formański, Tczew, Kościuszki nr. 1.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Gryf" z odpow udziałami w Toruniu. Za ogłoszenia odpowiada Administracja. Czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.